

*Tíz esztendő
a szerkesztői asztal
mellett*

Újságcikkek

H. Fekete Péter

Hajdúböszörmény

1937.

DEBRECEN, 1938.

NAGY KÁROLY ÉS FIAI GRAFIKAI MŰINTÉZET NYOMÁSA.

*A Hajdúság legnagyobb fia:
BALTAZÁR DEZSŐ DR.
emlékének, soha meg nem fogyatkozó hálával és kegyelettel.*

Ezt a könyvet száz példányban nyomtattam. Mind a százat aláírtam.

E példány száma:

ELŐSZÓ.

Tíz esztendő a mindennapi élet szürke, robotos útján haladva is nagy idő egy ember életében, de mennyivel több az egy vidéki városka újságjának szerkesztői asztala mellett töltve!...

Vidéki város ... lapszerkesztés ...

Hogy milyen százalmasan szomorú viszonylatban van ez a két fogalom egymással, azt csak az tudhatja valójában, aki közvetlen tapasztalatból ismeri egy vidéki kis város vagyoni, hivatali, egyesületi és egyéb „tekintélyei” igen jelentékeny részének sokszor a komikumig menően öntelt rátartiságát, magatúlbecsülését és szereplési vágyakozását, mellyel reánehazednek a város társadalmára, közéletére s benne a sajtóra is. Sokszor kiérzik ezeknek még a szempillantásából is a madáchi mondás: Csak hódolat illet meg... Ez a helyzet aztán az oka a kisvárosi sajtó szintelenségének és véleménynyilvánítási iélnkségének.

Szerkesztői működésem szinte állandó küzdelem volt e közéleti primadonnákkal, de tollamat ennek dacára az egyenes szókimondás vezette, bár tudtam, hogy azért a rejtett nehez- telés, az alattomos áskálódás vagy épen a nyílt bosszú tényei- vel kell szembenéznem.

Sohasem riadtam vissza fésülni a kócost; s ha nem is neveztem meg névszerint a beteges magamutogatót, a közélet tüzenél a saját kis pecsenyét sütögetőt vagy a hiú törtetőt, — megírt cselekedeteiről ráismert az olvasóközönség, de rá- ismert maga is saját magára, s ha nyíltan nem is tette, de leg- alább önmaga előtt restelkednie kellett felismert és nyilvánossá tett gyarlóságai miatt.

A személyek mellett természetesen foglalkozni kellett a különböző mozgalmakkal, a helyi vagy országos napi esemé- nyekkel is.

Ez írásaim egy részéből állítottam össze e könyvecskét tízéves szerkesztői működésem végeztével. Az igazság erejével hatnak ezek még időszerűségük múltával is, s mint a magyar szókimondás szerény soraival áldozati tüzet kívánok gyűjtani ama nagy férfiú emlékének, ki a rendíthetetlen bátorságú véleménynyilvánítás mintaképe volt, s aki egyszerű szerkesztői asztalomat olyan sokszor kitüntette írásával.

Hajdúböszörmény, 1937 karácsony havában.

MÁS AZ ÉLET

a maga rideg valóságában, amint körülöttünk kavarog, örvénylik, örölte a napi gondok által túlfeszített idegeinket, koptatva, fogyasztva életerőnket, — és másnak látszik a hivatali szobák tükörablakain át nézve, vagy azok után a referádák után, melyeken keresztül egyes jelenségei a miniszterek, a kormánykerekét tartók elé jutnak.

Valamikor voltak Mátyás királyok, kik elhagyták fényes palotáikat, a nép közé vegyültek, hogy megismerjék annak szükségletét, baját, panaszát, s a saját tapasztalataik útján megismert életviszonyokhoz szabták ítéleteiket, kormányzási elveiket. Ez, úgy mondják, régen volt, a feudalizmus, a jobbagyvilág korában. Ma a demokrácia eszmekörében élünk, s az Élet mégsem jut a maga valóságában mindenkor a kormányzó férfiak szeme elé, mert lehetetlenné teszi azt a mai hivatali élet berendezkedése, az a csatorna, mely összeköti az Életet a kormányaidat tartók szobáival. E csatorna alsó végén ott van az Élet, amelynek panaszos keservei, küzdelmes kenyérharcának hullámai becsapódnak ugyan a csatorna végein, de míg megteszik az utat a felső végig, mely a miniszteri szobákba torlik, közben egy csomó állomáson kell nekik megállniuk. Mindenik állomáson leszednek rongyából, kocából, piszkos voltából; foltoztatják, fésülik, tisztogatják, fürdetik az Életet, s mire e munkát az állomások elöljárói: a hivatali szobák főnökei elvégezték, mire megérkezik az Élet a végállomásra, egy jól öltözött, jól fésült, illedelmes vendég lesz belőle, szalonképessé válik, hogy kellemetlen ne legyen a nagyrnak.

Igy hamisítják meg a hivatali szobák igen sokszor az Életet, s ennek következtében születned meg legtöbbször azok a kormányhatósági rendelkezések, amelyek csak felében-harmadában szolgálják az Élet szükségleteit, s amelyek akárhányszor lesznek kiváltói a megnevelégedés bíráló szavainak. Ellenben mikor az államtitkárok végigjárják a piacokat, mikor a miniszterek egy asztalhoz ülnek le tárgyalásra a kétkezi munkással, mikor a kérges tenyerű munkás szájából s nem a

manikűrözött körmű miniszteri titkárok jelentéseiből ismerik meg az Életet, akkor megszületnek azok a vélemények, s a vélemények következményeként ama kormányrendeletek, melyeknek alapja a való Élet a maga leplezetlen meztelenségében. Az ilyen kormányrendeletek az Élethez idomulnak, annak sanyarúságait igyekeznek édesítgetni, annak fogyatkozásait pótolgatni. Az ilyen eredetű rendelkezéseket a további zúgolódás helyett a megnyugvás, a békétlenkedő hang helyett a megelegedés szava követi. Az ilyen rendeletek láttára és hallatára újabb munkára feszül a lankadó izom, s a munka népe a gyárak műhelyeiben épen úgy, mint az eke után ballagva, nem csüggedő bizalommal végzi nehéz napi munkáját, mert meggyőződött róla, hogy ismerik fent az ő nehéz helyzetét, s igyekeznek azon segíteni.

Igazi szociális politikát csak a való Életben végzett tanulmányút, nem pedig kizárólag a hivatali szobákban keletkező vélemények alapján csinálhatnak a kormányzó férfiak, épen ezért van nagy fontossága annak, ha az államtitkár a piaci kofával, a miniszter pedig a vasesztergályossal referáltat egyszer-egyszer magának a tárcája körébe tartozó dolgokról.

Mert más az Élet a mam rideg valóságában, amint körülöttünk kavarog, örvénylik, »s másnak látszik a hivatali szobák tükörablakain át nézve ...

(1927 augusztus 27.)

BARRIKÁDOT EMELT,

az utca kövezetét szedte fel, villamosokat borított fel Párizs utcáin a művelt francia munkásság, s másutt is, úgy Európában, mint Amerikában bombák robbantak fel, mert a független bíróság halálra ítelt, sőt ki is mert végezni két rablógyilkost, két anarchistát. A művelt Nyugat így akarta megfélemlíteni a jogrend őreit, s így font koszorút gonosztevők homloka köré, mert azok elvtársak voltak.

Ha véletlenül nálunk történt volna meg ez, vagy hozzá hasonló, mennyit olvastunk volna azóta a „művelt” Nyugat lapjaiban arról, hogy Magyarországon nincs rend, nincs konszolidáció, hogy az „ázsiai barbárok” mai hazájukban is olyan vadak, mint voltak a turáni pusztákon; műveletlen hordák, kik előtt semmi a társadalmi rend, kik előtt nincs törvénytisztelet.

De Párizs, London, Boszton az más. Ha ott történnek ilyen dolgok, azokról, mint érdekes szenzációkról, hasábos közleményeket hoznak a lapok, amelyeket mohón fal a „művelt” közönség, de közben elfelejt megbotránkozni a történetek miatt...

(1927 augusztus 27.)

MENJETEK GYERMEKEK,

vár benneteket az iskola padja! Menjetek, készítsétek elő magatokat az Életre, arra az Életre, mely robot, keserűség, testet-lelket fárasztó teher azokra, kik nem tanultak meg dolgozni, — de testi és lelki gyönyörűség azokra, kik már ifjú korukban magukba szívták a munka szeretetét!

Menjetek, tanuljatok meg dolgozni, hogy az életetek majdan virágos mező legyen, s ne napégette sivatag; mert a munka nyomán virág fakad, mely illatával bevonja napjaitokat, a munkátlanság mezején ellenben tövisek sarjadnak, melyek lábaitokat véresre szúrják.

Menjetek gyermekek, vár benneteket az iskola padja! Ott megtanulhattok dolgozni, ha azt akarjátok, hogy az életetek majdan derűs, szép és boldog legyen.

(1927 szeptember 10.)

KÜLFÖLDI TUDÓSOK

járlák hazánk földjét. A presbiteri világszövetség tagjai, valamint az állattani világkongresszus résztvevői is nemcsak Budapestet, hanem a mi Debrecenünket is meglátogatták. Még véget sem értek az előkelő tudósok tanácskozásai nálunk, mikor a gyermekorvosok és a barlangkutatók nemzetközi gyűlése nyílt meg Budapesten.

A legnagyszerűbb gondolatnak tartjuk, hogy a különböző világkongresszusokat az egyes szakterületek hozzánk hívják meg, s itt a hagyományos magyar gavallériával gondoskodnak arról, hogy ezek a külföldi kiválóságok a legkellemesebb emlékekkel távozzanak a világ minden részébe haza. Minden ilyen nemzetközi gyűlés egy megnyert ütközete a trianoni magyarságnak, melynek kultúrájáról, történelmi hivatásáról, faji kiválóságáról saját tapasztalataik alapján győződhetnek meg az itt járó külföldi tudósok, s nemcsak lehetnek, de biztosan szószólói is lesznek ennek a nemzetnek úgy az európai szárazföldön, mint az óceánon túl is.

Aki egyszer maga ismert meg bennünket, s a magyar igazságot, azzal szemben hatástalan marad ellenségeink rágalma és hazudozása. Mennél több külföldi tudós fordul meg e csonka hazában, s ismer meg bennünket, annál rövidebb lesz éjtszakánk a magyar hajnalig...

(1927 szeptember 17.)

MEGVIZSGÁLJÁK

a jövőben a belügyminisztériumban, hogy a névmagyarosítást, a családi név megváltoztatását kérőnek megvan-e a magyar név elnyerésére az egyéni érdemessége. A kiskorú gyermek sem kaphatja meg minden esetben az apa megmagyarosított nevének használatára az engedélyt ezután.

Nagy örömünkre szolgálhat az illetékeseknek ez az álláspontja. Épen ideje, hogy vége szakadjon a magyarok rendeleti úton való gyártásának. Elég 50 krajcáros új magyar van a múltból, amikor derűre-borúra engedték meg minden idegen nációnak a magyar név felvételét. Sőt nem ártana ezek között sem egy kis felülvizsgálatot rendezni.

Be kell vinni a köztudatba, hogy a magyar név felvételének megengedése kitüntetésszámba megy, aki nevében magyarságát akarja mutatni, az szerezzen arra komoly érdemet, legyen méltó a magyar névre. Ha csak egy társaskörbe való felvételnél is megvizsgálják azt, hogy a bebocsáttatást kérő rendelkezik-e a kör többi tagjainál meglevő egyéni tulajdonságokkal, a legtermészetesebb dolog az, hogy a legfenségesebb társaskörbe: a nemes magyar nemzetbe való felvételt is megelőzze egy vizsgálat, a felvétel jelentőségéhez mért komoly, ünnepélyes vizsgálat. S amint még a legegyszerűbb kaszinó is ajtót mutat érdemtlenné vált tagjának, úgy a nemzeti nagy közület is vegye vissza azt a kitüntetést, melyben a magyar név engedélyezése által az idegen részesült, ha arra utóbb érdemtlenné vált.

(1927 szeptember 24)

VÉGRE VALAHÁRA

törvénybe iktatja a magyar országgyűlés annak a férfiúnak az: emlékezetét, akinek lábnyomát is megcsókolta volna a magyar, csak még egyszer lépett volna Világos után az ország földjére. Kossuth Lajos a magyar népnek rajongásig szeretett» szinte imádásig tisztelt bálványa volt. Szobrok hirdették ezt nemcsak az ország téréin, hanem még az óceánon túl is, de azért az Ő érdemeinek a magyar törvénykönyvben, az ő ércalakjának a magyar főváros területén nem jutott hely ...

S miért nem?

Ne emlegessük, úgy is tudjuk, hogy miért nem! A magyar fájdalom szakad fel a szívből, ha ezt a miértnemet keresi. Az a fájdalom, mely Mohács óta ott égett mindig a magyar szívekben. Ott égett Bocskay hajdúinak lelkében épen úgy, mint Rákóczi kurucainak szívében a Márvány-tenger partján. Ez a fájdalom mardosta a magyar Golgota hőseire, a kufsteini, nagy-szebeni, jozefstadti és más börtönök lakóira gondoló magyar szívét 1849 után.

Ma tragikus sorscsapások súlyos terhe alatt is jól esik éreznünk, hogy legalább ez a fájdalom enyhül, a töredék haza magyarsága ura magának, s zavartalanul áldoz a Kossuth Lajos halhatatlanságának emelt oltáron.

(1927 október 22.)

A MAGYAR SZABADSÁG

hajnalhasadúsának napját: Március 15-öt az országgyűlés a magyar törvénykönyv lapjaira jegyzi fel pár nap múlva. Ez egy szép, kegyeletes ünnep lesz, de e ténnyel értékben Március 15 nem nyer semmit. Nem, mert e nap már olyan értéket nyert a magyar nemzet szeretete által, melyet fokozni tovább nem lehet. A magyar nép e napot szívébe irta be évtizedekkel ezelőtt, nemzeti ünnepévé tette, úgy, hogy e mostani törvénykönyvbe írás csak egyszerű forma, mely a lényegen már nem változtat semmit. Ez a forma nem ad a lényeghez semmit.

Ha a magyar országgyűlés évtizedekkel ezelőtt teszi meg e lépést, úgy az érdem részére könyveltetett volna el. Ezt azonban nem volt bátorsága megtenni, nemcsak, hanem egyenesen torzképet akart a későbbi nemzedékek elé állítani a magyar szabadság születéséről akkor, mikor Március 15 helyett az április 11-et iktatta törvénybe. Azt tételezte fel a múlt országgyűlése a józan eszű magyar népről, hogy az elég balga lesz ahhoz, hogy a születésnap helyett a keresztelés napját fogja megülni. A magyar nép ezt nem tette, kitartott Március 15 mellett, s ha ez a nap most a törvénykönyv lapjaira kerül, az kizárólag e kitartásnak örök érdeme.

Ha a magyar nép úgy elfelejtkezett volna nyolc évtized alatt e napról, mint az országgyűlés hatalmon volt lojális pártja, ha nem őrizte volna a nemzeti közérzés Vesta-lángként annak emlékét, úgy aligha került volna most a Corpus Jurisba. Ez a hamisítatlan igazság.

(1927 november 5.)

MEGHARAGUDOTT RÁM

egy iskolai tanuló, egy 13 éves gyerek, mert ő szerepelt, és — *horribile dictu* — én nem írtam ki a nevét az újságba.

Azt gondolja erre igen sok ember, hogy ez olyan lappália, amit szóvá sem érdemes tenni; egy mosoly, s beszélhetünk másról. Akik azonban közelebbről ismerjük a mai gyermeksereget és fiatalságot, ezt épen nem tartjuk csekélységnek, ellenkezőleg egy végtelenül komoly és egyben szomorú tünetnek, íme ide vezetett a szülőknak, a társadalomnak az a ferde, semmivel sem menthető felfogása, mely a gyermeket nem engedi gyermekké lenni, gyermeknek maradni, mely kifosztotta, kirabolta a gyermeklelket, letépte arról a gondtalanság, a boldog ifjú kor bimbóit. Mesterséges eszközökkel, a 3—5 éves korban már tánciskolába és színpadra való húz gátasokkal, erőltetett szerepelgetésekkel, az ezzel járó cicomázásokkal megrontották egészséges gyermeki lelkületét, hiúvá, önhitté tették, ki már haragszik 13 éves korában, mert a neve nem került be az újságba, pedig ő „szerepelt”. Beteges ambíciót, különös tehetség-ről való képzelgést fejlesztettek ki a gyerekekben, ki együtt „lép fel”, együtt „szerepel” az apjával, esetleg a tanítójával és tanárával, ki 10 éves korában már otthagya a gyerekszobát, s a mama „zsúrjának” vált alkotó tagjává, természetesen aztán 13 éves korában már az újságban kíván szerepeim!...

Szegény gyerekek, életetek legszebb, legboldogabb idejétől megfosztott apróságok, szívem szerint sajnállak benneteket, mert visszagondolok a magam derűs, ragyogó gyermekeveire, amelyhez hasonlót nektek nem engednek élni... S nem neheztelek terád, te szegény gyermek, ki megharagudtál rám, amiért nem írtalak ki az újságba. Nem haragszom, hiszen te áldozat vagy, de lelkem szerint sajnállak téged is, sőt talán téged legjobban ...

(1927 november 19.)

IGEN NYUGHATATLANOK

bizonyos gróf urak... Hiába hangzott el már több ízben a mai idők éleslátású politikusainak szájából a komoly intelem, a meggondolt figyelmeztető szó, hogy a király kérdés nem időszerű, annak bolygatása kész veszedelmet jelent a háború után még eléggé meg nem erősödött politikai és társadalmi közéletünkre, némely gróf urak annak dacára lépten-nyomon napi-rendre húzgálják a kérdést. Maga ez a tény is joggal kihívja maga ellen az ország egész komoly közvéleményének bírálatát, mert sajnos van még itt elegendő robbantó anyag a királykérdésen kívül is, amely szembeállítja egymással e megfogyatkozott hazájú magyar néhány millióját. Van itt feszítő erő bőven, mely megsemmisítéssel, szétlökéssel fenyegeti azt a mégcsak részben aláalapozott, csak részben egységes nemzeti és társadalmi közszellemet, melynek kialakulása és teljes megszilárdulása nélkül ez az ország nem foghat hozzá olyan nagy horderejű kérdés megoldásához, mint amilyen a királykérdés.

Bizonyos gróf urak nem tudnak — úgy látszik — bele nyugodni abba, hogy a magyar politikai és társadalmi közéletet nem tépi, nem szaggatja ez a kérdés is a többivel együtt, nemcsak, hanem vakmerőségükben immár odáig mennek, hogy nyíltan izgatnak tételes törvény ellen, hogy eközben már a nemzetgyalázás mesgyéjén mozognak, úgyannyira, hogy a politikai élet vezető emberei ügyész után kiáltanak.

Hol veszik ezek a gróf urak a bátorságot egy nyugodt nemzeti közhangulat ilyen háborításához, hol veszik ahhoz, hogy méltatlannak mondják ezt az ezeréves nemzetet bárkire is? Ez a nemzet eddigi fennállása alatt nemcsak méltó volt az egész világ becsülésére, hanem azt a becsülést meg is kapta; megkapta még az ellenségétől is. Mely rétegére támaszkodnak a nemzetnek ezek a gróf urak, mikor ilyen becsmérő szavakat használnak a nemzet nagy egyetemével szemben?

Az egyik gróf úr szerint a magyar nemzetnek Canossát kell járni; a magyar nemzetnek — mint mondta — vezekelnie kell bűneiért, minden tőle élhető áldozatra készen, talán tér-

den csúszva is, mert csak így nyerheti meg bűnéért a feloldozást, a bocsánatot. Komolytalannak kellene tartanunk e szavakat, ha azok nem olyan egyéntől származnának, ki az ország közjogi méltóságait viselte, így azonban meg kell döbbennünk a kijelentés elhangzása miatt. Meg kell döbbennünk, de ugyanakkor meg kell mondanunk azt is, hogy ennek a nemzetnek nincs vezekelni valója, legfeljebb annak lehet, mint egy képviselő megjegyezte, aki ilyen beszédet mond.

De ha mégis vezekelni valója volna e nemzetnek, tisztelettel megjegyezzük, hogy az nem lehet más, mint az, hogy eltúrta ez a nemzet egy családnak 400 esztendő ellenünk való törését, azét a családét, amelyért bizonyos gróf urak a tőlük nyert ezer holdak birtokában nem éven ok nélkül buzognak olyan nagy lelkesedéssel. Ha vezekelni kell e nemzetnek, úgy a Habsburgok börtönébe jutott egri hőséért: Dobó Istvánért, a Zrínyiekért, Frangepánért és Nádasdyért kell vezekelni, meg a protestáns gályarabokért, meg a kuruc szabadságharc nagy hőseiért: Thököly ért, Nagy Bercsényi Miklósért és Rákócziért, kiket engedett vérpadra juttatni vagy hazátlanná tétetni. Ha vezekelni kell e nemzetnek, úgy vezekelni kell az Aradi Tizenháromért, gróf Batthyány Lajosért, meg a kufsteini, nagyszebeni és más rabmagyarokért, kiknek azzal a családdal engedte elvételni életüket, életerejüket. Ha vezekelni valója van e nemzetnek, úgy vezekelni kell a doberdói magyar bakákért, a galíciai hómezők magyar huszárjaiért, kiknek azért a családért és annak idegen tanácsadóiért kell ma idegen hant alatt porladni.

Ha tehát épen vezekelni jönne kedvünk, sajnós, van nekünk magyaroknak bőven kiért vezekelni akkor is, ha bizonyos gróf urak nem kotorásznak elő vélt bűnöket zártkörű vacsorákon. Ez, vagy valami ilyenforma a mi olvasóink válasza a pezsgős pohárral a kézben elmondott pohárköszöntőre.

(1927 november 26.)

BENNE VAGYUNK

a névnapok tömkelegében. Csak az elmúlt hetekben volt vagy tíz, s következik utána a többi. Folyik ilyenkor a vándorlás rakott asztaltól rakott asztalig. Bizony némely, sőt a legtöbb helyen görnyedezik az asztal a sülték és torták tömegétől, mindenféle enni- és innivalótól.

Vájjon feltétlenül szükséges-e a Lucullusként való e dús áldomás ahhoz, hogy kedvelt embereinknek elmondjuk jókívánásainkat? Vájjon nem lehetne-e ugyanazt egy pogácsa mellett is elvégezni? Vájjon nem lehetne-e, mint más helyen is teszik, a rakott asztal váltságdíja fejében egy sokkal szerényebb összeget, mint amennyibe az a délelőtti felterítés kerül, jótékony célra juttatni? S vájjon nem lenne-e az a névnapi összejövetel is bensőségesebb alkalom a találkozásra, ha a háziak is nyugodtan ülhetnének le vendégeik mellé az asztalhoz, s zavartalanul tölthetnének azokkal egy negyedórácskát, nem kellvén állandóan azután futkosniok, hogy kit mivel kínáljanak meg?

A különféle jótékony egyesületek figyelmébe ajánljuk e gondolatot. Propagálják a „pogácsás névnapokat”, s szerezzenek azok megváltásából maguknak jövedelmet emberbaráti céljaik megvalósításához.

(1927 december 10.)

KÉT NÉVNAPON VOLTAM

e héten. Ott szerzett tapasztalataim indokolttá teszik, hogy újra foglalkozom a névnapokkal, még akkor is, ha pusztába kiáltó szóvá válik, amit erről már elmondtam. Most nem nyilvánítok véleményt, csak pár sorban leirom a két névnapot, s alkosson minden olvasó maga olyan véleményt, amelyet akar.

Az egyik névnapon az ebéd előtti felterítés a következő volt: Máj pástétom szépen díszítve tojással és egyébekkel, sertéskaraj, kolbász, kacs- és pulykasült. Tésztafélék: pogácsa, dió-, mokka-, csokoládé- és Dobos-torta. Italfélék: kisüstönfőtt pálinka, kétféle likőr, konyak, bor, szódavíz. A húsfélék körítésén kívül volt még savanyított ugorka és természetesen kenyér. E jó barátom házat nem nevezem meg, legfeljebb bocsánatot kérek a kedves háziasszonytól, ha esetleg valamit lefelejtettem az asztaláról.

A másik házat már megnevezem: ifj. F. I. kereskedő polgártársunk vendégszerető házánál igen finom pogácsát kaptunk, likőr is volt, bor is, s természetesen tetszés szerint válogathattunk közülök. A vendégek igen jól érezték magukat itt is. Az ünnepelt házigazda 20 pengőt fizetett le a „pogácsás névnap” megváltásául a Kossuth-téri lelkészi hivatalban, mely öszszegből egy igen jól tanuló, igen jó magaviseletű, de szegény leánykának ruhát vásároltunk.

Eddig van... így volt! Most kedves olvasóm, szabad gondolkozni ...

(1927 december 31.)

VÉGE A FARSANGNAK,

de nincs vége a jókedvnek... Bár a római egyház hű fia e héten már hamut hintett fejére, s hamvazó szerdával vége lett a hivatalos farsangnak, a mulatságok nem értek véget. — Megy tovább a vígság, a jókedv tovább tobzódik, nincs parancs, mely megállíthatná pajzán haladásában. Még nem elég, még habzik a pohár gyöngye, még zene szól, s vidám bokázásba lendülnek a lábak. Kar a karban, a szemek tüze tovább lobog össze, a mámor még diadalát üli a lelkek felett.

Csak tovább... tovább...

Az Élet képe ez kicsinyben! Hiszen az egész életünk egy nagy kurjantás, egy „Soh'se halunk meg”, s alig hogy kimondjuk, elénk mered a nagy Kaszás, egy suhintás, s a mulatságok gondtalan, gyenge embere a porba omlott...

Farsang múltával talán ez is eszedbe juthatna, vidám cimborám! ...

(1928.február 25.)

A TANÉV KEZDETE

szeptember elsején lesz a református jellegű iskolákban, így határozott a múlt héten Budapesten ülésezett református konvent.

Igaz örömmel adtunk hírt e határozatról, mert az utóbbi években már állandósulni látszott, hogy miniszteri rendelettel a tanév kezdete szeptember közepére tolatott ki. Történt pedig ez azért, hogy egyrészt egyes fürdők többet zsebelhessenek be a nyaralóktól, másrészt, hogy a vakációhosszabbítással állítólagosán segítsenek a tanulókon.

Nem akarunk e helyen pedagógiai vitát kezdeni, de azt már csak mégis megjegyezzük, hogy a tanuló túlterhelésén nem 10—12 napi vakációhosszabbítással, hanem okos tantervmódosítással kell segíteni. Sőt megjegyezzük, hogy a vakációhosszabbítás egyenesen a túlterhelést szolgálta, mert a tanítási időt ugyan megrövidítette, de a tanítási anyagot nem, tehát a rövidebb idő alatt el kellett végezni a változatlan tanítási anyagot, ami természetesen az eddigit is túlhaladó fokozottabb „tömés” útján volt lehetséges. És erre ráfogták, hogy ez a tanuló előnyére van... A mai, egyébként is csenevész tanulóserg nem attól lett ideges és kimerült, mert szeptember elején már megkezdődött az iskolai munka, hanem ettől a „tömés”-től, amelyet a mai rendszer mellett az iskolának végezni kell.

Illesse elismerés a református konventet, hogy e határozatával az amúgy is borzalmasan sok tanítási anyag elvégzésére több munkaidőt biztosított, s ez által legalább a református iskolákban kényelmesebbé tette a tanuló munkálat. E határozat jobban szolgálja a tanuló egészségének védelmét, mint az, amely csökkenti ugyan a munkaidőt, de változatlanul meghagyja a munkaanyagot.

Különben is az a hitem, hogy vakációnyújtással s már az iskolában tanítási anyaggal agyongyötört, idő előtt elidegesített tanulósereggel nem lehet „kultúrfölényt” csinálni.

(1928 április 28.)

NEM A KÖZÖNSÉG

van miértünk, hanem mi vagyunk a közönségért, — ezzel a szavakkal foglalta el hivatalát a posta új vezérigazgatója.

Mily nagyszerű és bölcs szavak, s milyen kár, hogy elhangzottak, mint a pusztába kiáltó szó, s továbbra is marad minden úgy, amint eddig volt Ahogyan eddig volt... amikor azt hitte és azt hiszi a legutolsó postagyakornok vagy az ideiglenes minőségű vármegyei vagy községi napidíjas is, hogy mikor ő átlépte a hivatala küszöbét, felébe emelkedett mindennek és mindenkinek, mert ő hatóság, aki tetszése szerint várakoztathatja meg a hozzákényszerült egyszerű (bár adófizető) polgárt, vagy nem egy esetben magas kegyként leereszkedve intézi el annak ügyes-bajos dolgát, ami pedig magyarán szólva kutyakötelessége.

Milyen kár, hogy marad minden a régiben, amikor, hogy a saját kasztomnál maradjak, a tanító, a tanár, az igazgató sok esetben azt hiszi (és ezt érezteti is), hogy ő hatalom, aki körül, mint a hold a nap körül, köteles keringeni osztályának 40—60 vagy intézetének 100—500 tanulója és azoknak szülő-serege, ahelyett, hogy tudatára ébredne annak, hogy ő van azért a tanulóserégért, azért a szülőtömegért, melyet az élet vele összekötetésbe hozott, aminthogy a régi idők pedagógusai így is gondolkoztak, így is jártak el.

De ma, hogyan feszül a kebel annak tudatában, hogy hivatalban ülünk, s hogyan éreztetjük jogtalanul és alaptalanra, hogy a közönség van miértünk. Pedig... pedig, én kedves hivatalnoktársam, üljél te bárhol is, bizony mi vagyunk a közönségért, s nem a közönség miértünk, s vétkezel hivatásod, vétkezel a kenyeredet adó közönség, sőt épen e miatt saját magad ellen is, mikor úgy cselekszel és úgy gondolkozol, hogy a posta vezérigazgatója indítatva érezte az idézett szavakat elmondani a posta alkalmazottainak.

Mi hozzátesszük, hogy a vezérigazgató úr a lányának mondta, amit mondott, de a menyé is érthet róla...

BUDAPESTRE CSALOGATJA

ismét a Szent István-hét ürügye alatt a főváros idegenforgalmi hivatala a vidék lakosságát. Ígér mindenféle látványosságot, kedvezményeket, vasúti féljegyet, csak menjen a jó vidéki magyar, vigye a pénzét, s költse el a fővárosban. Vásároljon be ott, ősze-télire szerezzé be szükségletét.

Hogy a vidéknek, a vidéki városoknak is vannak iparosai, vannak kereskedői, azt nem veszi tudomásul a fővárosi reklámcsinálás. Hogy az a vidéki iparos és kereskedő abból a vidéki polgártársból akarna némi kis forgalmat csinálni, akit sippal-dobbal Pestre csalogatnak, azzal ez a reklámverés nem sokat törődik. Csak a saját hasznára gondol, a saját zsebére, melybe mennél többet akar tömni még a mások érdekeinek figyelmen kívül hagyásával is. Pedig ez az érdek nem épen magánérdek. Országos érdek az, hogy ne mindent a fővárosi ipar és kereskedelem nyeljen el ki nem elégíthető Molochként, hanem éljen, élhessen, sőt virágozhasson a vidéki városok ipara és kereskedelme is. De érdeke ez főként a vidéknek is, hogy ne sorvadjon el az egyetlen főváros mellett.

Tanácsos azért, ha mi jó falusiak gondolunk saját magunkra is, a magunk iparosaira és kereskedőire, s a tőlük való vásárlással, rendeléssel biztos virágzáshoz juttatjuk őket. Mert ne felejtjük, hogy ők miértünk, a mi kényelmünkért dolgoznak, fejlődnek, hogy rendelkezésünkre állhassanak az esztendő minden órájában, akkor is, mikor a fővárosi nagydob nem üti a lármát az oda való tódulásért. Ne felejtjük, hogy a csalogató főváros csak a pénzünkért szeret bennünket, ezzel szemben nekünk, vidéki városnak, annak polgárainak egymásért, magunkért kell szeretni egymást, magunkért kell támogatni magunkat, hogy városunk ipari és kereskedelmi életét fejlesszük, s igényeink kielégítésére alkalmassá tegyük.

Így a nagydob verése idején nem árt azért egy kissé gondolkozni is...

(1928 július 21.)

AZ ÚJ TÖRÖKORSZÁG FŐVÁROSÁBAN.

Angorában vagyunk, abban a városban, mely ma a világ előtt az új Törökországot jelképezi, és pedig nem ok nélkül, mert Angora ma a török test szíve, melynek minden dobbanása az életet adó vért löki ki a távoli végtagok felé.

Angora több évezredes múltjával, s bizonyos természeti hírességével sem volt más a legutóbbi időkig, mint egy 20—30 ezer lakosú ázsiai török városka, a maga már megszokott török rendezetlenségével, girbe-gurba sikátoraiival és utcáival, azok szinte járhatatlan kövezetével, faházaival, harmad-negyedrangú kávéházaival, bazáraiival. Kereskedelme ugyan elég élénk volt, nagyobb jelentőséget azonban ez sem szerzett számára. S ma egy lendülő élet központja, egy eszme testté válásának hordozója, az új Törökország, a Gházi fővárosa. ígéret, melytől milliók várnak beteljesülést; egy modern Szentpétervár, melynek szintén megadta a sors a maga Nagy Péter cáriját.

Ott áll e város Nagy Péter cáryja: Kemal pasa már ércbe magasztosulva a város első térségén; s az idegen, amint a vasúti állomástól a nyílegyenesen vezető kettős testű útvonalon a városba ér, művészi remekműben látja őt maga előtt, körülvéve a török katona hősiességét s a török nő önfeláldozó munkáját megörökítő művészi alkotásokkal. Ott látja Kemált az idegen, hogy attól kezdve sohase felejtse el az ő nevét, míg e város perzselő napja süt reá. Mert Angorában ma minden az ő tetteiről, alkotásairól beszél, ő róla mond történetet. Keze alatt e város megújnodott. Paloták emelkednek a magasba márványfalakkal; az ipari és kereskedelmi élet újkori bábeltornyai ostromolják az eget, hirdetve, hogy itt feltámadás van. A diadalmas jövő győzelmi, ünnepélyes kórusául gyárak szirénája bűg, csákány vágja az eddig mozdulatlan sziklafalakat, a kalapács és a vakoló kanál nyomán falak emelkednek az új élet otthonául.

Már egész új városrészt teremteti az alkotó új nemzeti munka e hőroza az eddig kopár pusztaságon, mely új városrész otthonául szolgál azoknak, kik az alkotás e csodás re-

ményű munkájában neki segítőtársai vagy gondolatának végrehajtói.

Angora reneszánszát éli. Egész múltja minden kultúrájával most egyszerre kél ki sok százados sírjából, s ahol a nagy és félelmes Timur Lenk hajdan vérbefojtotta az ozmán függetlenséget, századok múltjával abból a földből sarjad ki nemcsak e város, hanem az egész török nemzet új élete, új szabadsága, új felvirágzása.

Angora a Gházi fővárosa. E két név egymás mellett lesz ráírva nemcsak a török, hanem a világtörténelem lapjaira is, s együtt fogják szimbolizálni a jövő nemzedék előtt a meg nem alkuvó és el nem csüggedő nemzeti eszme győzedelmeskedő erejét.

(Angora, 1928 augusztus.)

NE ADJUK AZ IDEGENNEK,

ami magunknak is érték.

A debreceni városi múzeum igazgatósága felhívással fordul a megye lakosságához, melyben a debreceni múzeum részére kéri az egyes családok birtokában levő régiségeket és néprajzi tárgyakat. Hogy a debreceni múzeum kér, azt megértjük, — de hogy kérését miért teljesítenénk, azt nem tudom megérteni! A múltban eleget elhordott tőlünk a debreceni múzeum is, más idegen is. Ezek az értékek örökre elvesztek reánk nézve. Soha többet azokat vissza nem szerezhetjük. Ha tehát eddig könnyelműen engedtünk elvinni, vagy adtunk, ne adjunk ezután!

Itt van a Városi Múzeum, melyben egyedüli helye van a helybeli emlékeknek. Ott csak olyan jó helyen vannak azok, mint a debreceni múzeumban, sőt jobb helyen, mert itt ezek a régiségek a mieink maradnak, nem lesznek az idegené. Itt láthatják azokat, emléktárgyaikat a helybeli családok jelenlegi és későbbi tagjai, s e város jelenlegi és jövő lakosai tanulhatnak azokból. Láthatják a régi hajdú ősök életét visszatükröződni azokból a régi tárgyakból, melyeket nekünk kell megőrizni, megbecsülni, hiszen a mi apáinké, a mi hajdú őseinké voltak azok... Szent emlékek azok minden igazi liajdú utód előtt, s vétkezik az ősök emléke ellen az, aki azokat idegenbe engedi, vagy éppen adja.

Amint megbecsüljük az ősök által reánk hagyott földet, úgy kell megbecsülni minden tárgyat, minden emléket, melyet ránk hagytak, s itt e város falai között kell azokat megőrizni az utókor számára.

(1928 július 28.)

NEM FOG A FEJE

ennek a gyermeknek, nem érdemes ezt iskolába járatni, — halljuk szinte unalmas egyhangúsággal ismételtetni e szavakat a szülők szájából főként így tanévkezdés idején. Igaza volna e megjegyzésnek, ha valaki felsőbb fokú iskolába akarna erőltetni olyan gyermeket, akinek valóban nem fog a feje, mert az ilyennek tudományos pályán valóban nincsen keresnivalója. Ūgy de legtöbbször akkor halljuk e mondást, ha az elemi iskola, vagy a középfokú iskolák alsó osztályairól van szó. S ekkor már nincs igaza annak, aki így beszél.

Iskolába ma már minden gyermeket járatni kell, és pedig nemcsak a törvény, hanem a józan ész parancsszava szerint is. Sőt az elemi iskola ma már nem is elegendő. Nem elegendő sem gazdának, sefné iparosnak, se kereskedőnek. A polgári iskola, a középiskola négy osztálya kell ma már minden gyermeknek akár fiú, akár leány az. Ezt el kell végeztetni minden gyermekkel, ha a szülő szerető szívvvel akarja munkálni gyermeke jövőjét. Még ha nem fog a feje, akkor is el kell vele végeztetni. Sőt akkor annál inkább!... Az okos, éleseszű, gyors gondolkozású gyermek még elmellőzhetné az iskolát, hiszen annak űgy is van a koponyájában. De hogyan mellőzze el az, kinek űres a koponyája? Hiszen ha nem fog a feje, ha korlátolt, épen akkor van szüksége az iskolára, hogy az iskola tanítsa, okosítsa, fogóssá tegye a fejét. Mennél butább, annál inkább szüksége van az iskolára, annál inkább kell iskoláztatni, hogy az iskola ki képezze, — hiszen ez a feladata.

Ha tehát nem fog a feje a gyermeknek okvetlenül iskolába vele, s addig kell oda járatni, míg szellemileg ki nem fejlődik. Az okos ember még talán el lehetne iskola nélkül, a korlátoltnak tanulni kell, és pedig mennél korlátoltabb, annál többet...

(1928 szeptember 1.)

HETVENKILENC ÉVE

hull az ősz enyészetet, elmúlást hirdető sárga-piros levele az aradi vár sáncaira, de azt betakarni, lelki szemeink elől eltemetni máig sem tudta ...

Hetvenkilenc éve mossa október sűrűn szitáló esője az aradi vesztőhely: a Magyar Golgota dombját, s az a domb nem süpped, nem kopik, sőt mintha az események időszerűségében még növekednék,... mintha emlékeztetőként egy örök tiltakozásra mindinkább magasabbra emelkednék előttünk !...

Mintha mindennapi látásra a csonka haza minden lakójának szeme elé nőne az aradi gyászhely emlékoszlopa, hogy állandóan lássuk, és soha egy percre se felejtjük el, hogy ott, az aradi mezőn, függetlenséget és szabadságot, ezer éves magyar függetlenséget és szabadságot akartak vérbe fojtani, nemzetet akartak eltiporni, legyilkolni, Árpád és Hollós Mátyás nemzetének életfáját akarták durva fejszecsapással bitang, idegen kezek a porba, a megsemmisülésbe dönteni...

Azok a bűnös kezek lelankadtak. Nemezis, a büntető igazság istennője, világ kőborgóivá tette irányítóikat, nemzetünk ellenben az isteni Gondviselés kegyelme folytán, ha megfog y v a is, de él e hazán.

Él, és nem felejt...

Emlékezik a múltra, hogy abból tanulságot vonhasson le a jelenre és a jövőre nézve, mert ezt meg is kívánja tőle annak a tizenhárom honvéd tábornoknak a szelleme, kiknek hetvenkilenc évvel ezelőtt utolsó sóhajuk szállt el az őszi színbe sárgult aradi mezők felett!...

(1928 október 6.)

MEGHARAGUDOTT RÁM

egy társaságbeli nő is, mert nevét egy jótékonyági esettel kapcsolatosan csak egyszer írtam ki az újságba. Ez az alkalom időszerűvé teszi részemre, hogy papírra vessek a társadalom mai felfogására vonatkozólag néhány megjegyzést, tulajja önképen csak azt, amit már előszóval is elmondtam.

A társadalmi felfogás igen különös átalakuláson ment keresztül az újabb időben a nyilvános szereplést illetőleg is. Nem régen megharagudtak az emberek érte, ha nevük valamilyen okból az újságba került, a jótékony adakozók pedig sok-sok esetben egyenesen kikötötték, hogy az adományt nem szabad a nevükkel együtt nyilvánosságra hozni. Volt egy esetem a háború alatt, mikor egy derék zsidó kereskedő ezer koronával váltotta meg egy jótékony előadás 80 filléres helyét, s nem tudtam rávenni, hogy megengedje neve közlését.

Bezzeg megváltozott azóta a felfogás! Ma a legtöbb ember bármi csekély adományával vagy akármilyen estély jótékony szereplésével is az újságba vágyik, nemcsak, hanem nyíltan meg is mondja, hogy benne legyen az újságban. Nem vitás, hogy itt valójában nem jótékonyásgról, hanem kérdésről van szó.

Aztán az sem elég, ha benne van a dolog a lapban. Áradozó, mennél cikornyásabb és émelygősebb feldicséretést várnak egyesek, s ha ezt nem a saját elgondolásuk szerint kapják meg, árva fejünkre zúdul csomósán a neheztelés, a szidás, harag. Annyira megy a dolog nem egy esetben, hogy komolyan gondolkodóba esik az ember a felett, hogy vájjon cél-e a jótékonykodás az ilyeneknél, vagy csak eszköz a maguk hiúságának kielégítésére, nevük szerepeltetésére.

Hol vagyunk ma a régi idők magyar egyéniségeitől, kik a krisztusi ígét: ne tudja a te bal kezed, mit cselekszik jobb kezed, zsinórmértékül tartották maguk előtt, s cselekedték a jót szívük-lelkük sugallata szerint a nélkül, hogy azt a hírharang nyelvére adták volna. Pedig én tudom, hogy az a múltbeli jótékonykodás is volt olyan értékű, mint a mai.

De félre ne értessem! Csak a túlzások, a kielégíthetetlen szereplési feltűnés ellen emelhető komoly kifogás, mert az szerintünk is rendén van, ha valóban értékes és komoly társadalmi munka a nyilvánosság előtt is elnyeri megfelelő komoly formában az elismerést.

Hogy pedig esetleg az itt elmondottakért is megharagszik rám egy-két polgártársam, azt előre is sejtem, mert ha másban nem, abban mégis követni szoktuk a multat, hogy aki igazat szól, annak még ma is a lehetőség szerint betörjük a fejét. Ez ellen is van azonban egy orvosság: a jó kemény koponya ... amely állja!...

(1928 november 17.)

EGY ISKOLÁBAN

az igazgató 51. születésnapját ünnepelték a napokban, mint egyik lapban olvastuk. Volt ünnepi szónok a tanári kar részéről, a tanulók részéről, s természetesen a tanítás elmaradt, adatván a nevezetes alkalomra szünet.

Az iskolai ilyen születésnap- vagy névnaptartás még mindig kísért; nem szabad azt megszüntetni, vélik sokan, mert alkalmat kell adni a tanulónak arra, hogy szeretetét, hálóját ki-mutathassa tanítója vagy tanára iránt.

Hát hiszen ez így tényleg szépen hangzik, csak azért van e dologgal kapcsolatban egy s más jelenség, amit nem látunk eléggé tisztán, ilyen például, hogy az ilyen spontán ünneplő diákok honnan is tudják azt, hogy mikor is van az igazgató úrnak vagy a tanítónéninek a születésnapja, az 51. születésnapja? ... Vagy teszem azt, honnan tudják olyan pontosan meg-érezni azok az ördögös nebulók, hogy a vakációs napra eső ilyen évfordulót, melyik nem vakációs napon tartja is az érdekelt egyébként igen szeretett derék nevelőjük... És főként nem látjuk tisztán azokat az indító okokat, amelyek már a 37, meg az 53. születésnap megülését is elengedhetlenné teszik.

E tájékozatlanságunkban kénytelenek vagyunk felvetni a a kérdést, hogy vajjon nem volna-e üdvösebb, ha a sok ünneplés helyett, ha nem is olyan sokat, de dolgoznánk inkább; dolgoznánk az igazgatónak a negyvenhatodik születésnapján épen úgy, mint az ötvenkilencediken. Talán még közelebb is jutnánk ahhoz a sokat emlegetett kultúrfölényhez? ...

(1928 november 24.)

RÁFIZET AZ ÁLLAM,

ráfizet az egyház, ráfizet a politikai község, mindenki ráfizet az iskolafenntartásra, csak a magániskolák tulajdonosai nem fizetnek rá. Azok nemcsak nem fizetnek rá, hanem élnek belőle, élnek nemcsak a megélhetés egyszerű keretei között, hanem kevés kivétel nélkül nagyúri módon. Hogyan érthető ez a dolog?... Hát én nem tudom, hogy ki hogyan tudja ezt megmagyarázni, én azonban sehogyan sem tudom.

Épen azért egészen határozottan merem állítani, hogy a közoktatás terén az államhatalom legelső teendője az volna, hogy máról holnapra bezárjon minden olyan magániskolát, mely törvényes képesítést nyújt. Amint megrendszabályozta a kultuskormány a különböző gyorstalpaló előkészítő tanfolyamokat, úgy folytatni kellene ezt a magániskolákon, ha egyébért nem, hát azért, mert nem szabadna megengedni, hogy az oktatásügyből seftet csináljanak a köz rovására.

Elmondottuk pedig ezt abból az alkalomból, hogy az ország egy leghíresebb magániskolájának tulajdonosa: Rőser úr „kollegáival” együtt a hűvösre került, kiállítván sok száz darab érettségi bizonyítványt olyan „tanulók” részére, kik soha vizsgát nem tettek... s zsebrevágván értük 600—1200 szépen csengő jó magyar pengőket...

Ő nem fizetett rá az iskolafenntartásra, azaz a végén talán mégis... Hja! a korsó addig jár a kútra, míg eltörik egyszer. Várjuk a következő korsót...

(1928 december 1.)

REVOLVER, GÁZCSAP

és a pesti iskola második emeletének folyosója vonultak be a múlt napokban a nevelés történetébe.

Ha esetleg nem olvasta volna minden szülő, összesűrítve elmondjuk az eseteket. Pozsonyban a kereskedelmi iskola egy tanulója a félévi értesítő kiosztásakor, melyben két szekunda volt, revolvert vett elő a zsebéből, és az osztályfőnök és a tanuló társak előtt föbe lötte magát.

Berlinben egy 15 éves, kereskedelmi iskolai leánytanuló bezárkózott szobájába, kinyitotta a gázcsapot, és megmérgezte magát, mert az édesanyja nem engedte el egy bálba. Mindketten meghaltak.

Budapesten egyik keresk. iskolai 15 éves leánytanulónál az iskolában szerelmes leveleket, púdert és ajakpirosítót talált az osztályfőnöke, s mikor ezért az igazgató elé idézte a tanulót, az a második emeleti folyosóról az udvarra vetette le magát, s csak azért nem halt meg, mert véletlenül egy kőrakásba zuhant bele.

Természetesen mindjárt vannak, kik az iskola ellen förmednek ez esetekért, teszik pedig ezt olyan korlátoltsággal, melynél már csak rosszindulatuk nagyobb. Az iskola azonban e véleményekre fűtyöl; fűtyöl annak a megingathatatlan komoly erkölcsi alapnak a birtokában, amelyen áll, s amelyről letérni még akkor sem fog, ha gázcsapok és egyebek következnek is utána. Azért, mert a társadalom egy részének gondolkodása leficamodott a helyes életfelfogás útjáról, — azért, mert a szülői ház vagy egyáltalában nem, vagy helytelenül teljesíti nevelői kötelességét, az iskola nem fogja a téves áramlathoz való csatlakozással a maga komoly és helyes nevelési felfogását és rendszerét áldozatul dobni, s ezáltal magát esztelen vagy tudatlan felfogások által vezetette tenni.

Viselje a következményekért a felelősséget az, aki az előzményeket megteremtette. Arasson az, aki vetett. Arasson úgy, amint vetett!... Kimondjuk nyíltan, hogy ez a szülői ház. A minden bölcsesség könyve szerint ez vitán felül áll: Megbűnte-

tem az apáknak vétkeit a fiakban... Igen, ez esetek, e tragédiák a szülők büntetései a gyermekek nevelésében elkövetett hibákért vagy elmulasztott kötelességekért...

De vajjon érzi-e az ilyen szülő a büntetést?... Kérdéses, hogy vajjon büntetés-e az ilyen tragédia az olyan szülőre, aki szülői nevelői kötelességének elmulasztása által engedi ilyen sorsra jutni éretlen eszű és ferde nevelésű gyermekét...

(1929. február 9.)

ROTHERMERE LORD

azt ajánlotta az ország figyelmébe, hogy óvakodjék a legitimista politikától, a Habsburgok bármely tagjának a magyar királyi székbe ültetésétől, mivel ezzel a nemzet a revízió kérdését buktatná meg. Azt ajánlotta a lord, hogy keressen a nemzet magának, ha már épen akar, nemzeti királyt akármely európai uralkodó családból, csak a Habsburgból ne.

Lett erre nagy felzúdulás a legitimista grófi berkekben. Az ottoisták tiltakoztak, hogy a magyar belügyekbe beleavatkozzék egy *I de g e n*”. De mikor az ugyancsak „*i de g e n*” Habsburgok avatkoztak bele a magyar belügyekbe, amikor e nemzet legjobbjait idegen bírói ítéletek alapján vitték vérpadra a Karaffák és Haynauk, akkor a gróf úrök ősei nem igen tiltakoztak a magyar ügyekbe való beavatkozás ellen, hanem ott udvaroltak egy-egy cím, rang vagy egy kis birtokocska reményében Bécsben. Hát akkor miért fáj nekik épen most, hogy jó tanácsot ad nekünk saját érdekünkben megszívlelésre ez a nagy ember, aki idegen létére többet tett már is nemzetünkért, mint némelyik gróf úr összes őse, s minden ija-fia.

Ez a nemzet majd csak elintézi a maga ügyét a maga ezeréves államfentartói bölcsesége alapján most is, mint ahogyan elintézte a múltban is jól mindenkor, mikor a maga esze és szíve szerint határozott. Hiszen választott már ez a nemzet királyt máskor is a „nagy urak” ellenére. Ha nem tévedünk, a nagy uraknak Hollós Mátyás sem igen tetszett, de annál jobban a nemzetnek ...És királlyá is tette ...

Bizzuk talán azért most is a nemzet tetszésére a dolgot. Mert a nemzet az első, ő alkot törvényt, ő tesz királyt, és pedig olyat, és azt, amilyen és aki neki tetszik ...

(1929 február 16.)

AZ ÖNÖS ÉRDEK

és a könnyű pénzszerzés vágya hatja át sok esetben a közéletben szereplő embereket, nem pedig az önzetlen és a lemondásra kész hazaszeretet — mondta a költségvetés tárgyalásakor képviselőházi beszédében báró Kray István.

Hogy a nemes báró megállapításai országos viszonylatra vonatkoznak, az kétségtelen. Sajnosan lehet e megállapítást igaznak elfogadni és általános érvényűnek tekinteni, mert hiszen az országos viszonylat a vidéki, a helyi viszonylatok összeállításából keletkezik, s e téren szerzett mindennapi tapasztalataink folytán jól ismerjük azokat a tényeket, melyek alapjául szolgálhattak a nemes báró általános ítéletének.

Sajnos, sűrűn láthatni eseteket, melyek a közéleti erkölcs leromlását igazolják. Nyíltan folyik a közélet tüzésénél az egyéni, önös érdekek pecsenyesütögetése. A köz szolgálata igen sokszor csak egy álarc, mely alá el van rejtve az egyéni, önös cél. S még visszataszítóbb e látvány, mert ez az elrejtés sokszor igen vékonyka lepellel történik. Nem egy esetben az önös érdekért való tör tété s majdnem teljes nyíltsággal folyik, minden szerénytelenség nélkül, nem sok szeméremérzettel, s talán épen ezek a tünetek bírhatták a nemes bárót arra, hogy a társadalmi erkölcsi züllésnek szomorúan súlyos tényét merje egész nyíltan megállapítani.

Hogy ez a helyzet szintén a háború utáni idők szüleménye, nem vitás. Hiszen ezek az évek tették csak lehetővé a kistörte-tők részére az érvényesülést. A háború előtt a komoly közéleti munkának az elismerése volt a társadalom részéről az, hogy lehetővé tette a közszereplést. Akkor érdemeket kellett előbb szerezni ahhoz, hogy valaki a fórumon megjelenhessen. Ma sok esetben maguk jelentkeznek, s szinte követelik jelentkezésük tudomásul vételét. E tekintetben szívesen hoznak egy kis anyagi áldozatot is, ha más út esetleg nem eredményes, hogy így körülöttük a hívekből egy kis tábor keletkezzék, valamint azért is, hogy közéleti értékes szereplésük lehetőleg mennél elismertebb formában közöltessék a jól értesült (s bizony a közélet

rontása terén nem épen hibátlan) sajtó útján a nagy közön-
séggel.

*A helyzet ilyen mivoltának azonban a főoka maga a tár-
sadalom, mely nemcsak megtűri, hanem a maga meggyengült
erkölcsi felfogásával még elő is segíti e helyzet kialakulását,
megerősödését, s nem látja, hogy a peccsenyesütögetők csak
abban különböznek a régi görög világ madáchi emberétől, hogy
ők nem előre, hanem utólagosan akarják beszédni kiáltásuk bé-
rét. És ha tényleg be tudják szedni, ha a társadalom belenyug-
szik, hogy megcsalják, megérdemli azt a keserű csalódást,
amelyre előbb-utóbb mégis csak rá fog eszmélni.*

(1929 június 22.)

MAGYAR EMBER

magyar termékeket fogyasszon, e szavakat olvassuk a Magyar Kereskedők Lapja legutóbbi számának első oldalán. Szükséges ez, mondja a közlemény, mert igen sok pénzt fizetünk ki külföldi áruért, s egyébként is sok pénzt költünk el külföldön.

A figyelmeztetés ez utóbbira nézve éppen időszerű, hiszen most indulgatnak külföldre a nyaralni szándékozók, s viszik a jó magyar pengőt idegenbe. A hidasnémeti cseh okvetetlenkedés bizonyára segít valamit részünkre, talán lesznek, akik ezek után lemondanak arról, hogy ellenségeinknek adják oda a nyári pihenés anyagi eszközeit.

Ez a nyári külföldhizlalás azonban csak időszerű. Ellenben fontosabb a külföldi árú vásárlásától való tartózkodás. És éppen azért csudálkozva olvassuk a Magyar Kereskedők Lapjának felhívását, mely a külföldi árú ellen társadalmi szervezkedést kíván. Hát nem társadalmi szervezkedés kell itt, hanem kereskedői szervezkedés. A kereskedők ne hozzanak be idegen árút, akkor a közönség nem vásárolja azt. Ne egy hétig rendezzünk magyar hetet az üzletekben, hanem 52 hétig. A közönség legtöbbször nem is tudja, hogy milyen árút vásárol, veszi azt amit a kereskedő elébe ad, amit rábeszél. Hát ha még aztán pl. a ráragasztott magyar csikós még azt a hitet is kelti a szegény tudatlan vevőben, hogy hazai gyolcsot vesz, s a kereskedő nem igyekszik felvilágosítani, hogy bizony az cseh árú, tehát az ellenségünket hizlaljuk, ha abból vásárolunk.

A kereskedők azért ne társadalmi szervezkedésről beszéljenek, hanem seperjenek szépen a maguk boltjában, seperjék ki onnan a külföldi árút, rakják azt tele honi iparcikkal, s akkor a Kereskedők Lapjának nem kell cikket írni, mert a vevő akarva nem akarva magyar terméket fog vásárolni és fogyasztani. Vagyis ne szónokoljunk, ne cikkezzünk, hanem cselekedjünk ...

(1929 július 13.)

JÁRTUNK MI MÁR ERRE...

A Piave hídján robog vonatunk, a velencei síkságon járunk.

Felújul emlékezetünkben a múlt... jártunk mi már erre!...

Jártunk!

Nemcsak Attila ősapánk hun lovasai tiporták hajdan e földet, — nemcsak az itt kalandozó honfoglaláskori magyarok jöttének hírére csendült meg az olasz anyák ajkán a templomi imaszó: „A magyarok nyilaitól ments meg Uram minket”!... hanem a világháború vérzivataros évei is e vidékre hozták a magyar bakát az ő ezer évtől örökölt harci erényeivel, s csak a természeti elemek leküzdhetetlen ereje tudta megállítani az Alföld napbarnította fiát diadalmas útján.

S amit a természet ereje akkor nem engedett meg a legendás hősöknek, most a békés vasúti kocsik szakaszainak tömött magyar sorai vonulnak megszerezni e földön: a barátságot, az emberi, sőt nemzeti megértést, mely a mai adottságok között egyedül tud reményt nyújtani a magyar mait romjai felett egy új magyar jövőnek.

Jártunk mi magyarok már erre, s most megint megyünk... Fegyvereink, eszközeink mások, csak a cél a régi: a magyar dicsőség visszaszerzésének és megtartásának gondolata ...

(Felső-Olaszország, 1929. augusztus 17.)

A JÖVŐ

a múlton épül fel. Lehet-e azért csodálkozni azon, ha a fiatal Olaszországnak egy nagy szellem által még jobban megifjított népe egy dicsőséges jövőről álmodik, mikor ezen a földön minden egy glóriás múltról beszél?... E fényes multat állítja a szem elé Velence Basilica di San Marcoja és Palazzo Ducaleja a maga mesés kincseivel épen úgy, mint a Canal Grande csodás reneszánsz palotáival, vagy az Accademia di Bella Arti és a Campo Ss Giovanni e Paoló hasonló nevű templomával és a Colleoni emlékével. Flórenc dómja, Uffizija, a Palazzo Pitti Raffaeljei, a Cappelle Medicee Michelangelója, Bologna árkádjai egyaránt a jövőbe szárnyalásra buzdítanak. S ha nem állnának is Postumiától Palermóig száz és száz alakban mindenütt Dante, Garibaldi, Cavour és Vittorio Emánuelle világító fáklyaként a mai nemzedék előtt, vájjon nem volna-e elegendő maga az örök város: Róma arra, hogy elhatározást keltsen, hogy tette sarkaljon... Ha a Foro Romano kövei, a Colosseo ma is gigászi műve, a Via Appia katakombái és más legendás maradványai, a Foro Traiano oszlopai vagy a Capitolino és a Castel S. Angelo hatalmas falai valóban csak lélek nélkül való néma kövek volnának, melyek hidegen hagynák a környékükön most életbe induló utódot, vájjon nem lenne-e elegendő a jövőért való dolgozás minden tettrevágását életre kelteni Bramante, Michelangelo és Bernini lángeszének soha utói nem érhető alkotása: a Basilica di San Pietro...

Itt él és munkál a múlt; a kövek a lelkekbe forrongó nyugtalanságot sugároznak át. — Nincs mód, hogy szabaduljon bárki is abból a rabságból, mellyel ez a múlt lenyűgözi a lelket, s nincs lelkesülni tudó szív, melyet rajongásra, nincs komoly elme, melyet tette ne hajszolna a még fényesebb jövőért.

A kövek, az emlékek, a múlt alkotásai itt életet lehelnek, lelkeket ihletnek meg, s ennek nyomán épül a dicsőséges olasz fővő, mely méltónak mutatkozik a múlthoz.

(Róma, 1929 augusztus hó.)

A MAGYAR DICSŐSÉG ÚTJÁN...

A szépségeivel kecsegtető Nápolyban, melynek csodálatosan elbájoló gyönyörűsége megteremtette a híres mondást: ha Nápolyt láttad, meghalatsz!... lehet-e egy szegény trianoni magyarnak mást is tenni, mint elmerülni a vidék elragadóan szép panorámájában, s az olasz ég utolérhetetlen kékségű azúrjában? . . . Lehet-e, szabad-e itt is büszke magyarnak maradnia, legalább gondolatban, legalább a futó idő néhány percére?...

Lehet, szabad, sőt kell is!...

Lehet, mert habár félezernél több esztendő távolából is, de magyar dicsőség napja süt itt is le a hazájától messze távolodott magyarra. E földig is elért a magyar diadalok útja; anjouliliomos Lajos királyunk győzelmes magyar hadait bámulták itt hajdan a büszke királyi vár, a Castel Capuanó ma is meglévő falai, s Capri halásza füléhez, ki a Santa Lucia fenséges dallamával száll a tengerre, akkor magyar nóta dallamait vitte a hűs alkonyi szél a sorrentói partok felől. Nápoly, melynek a „világ hódol”, akkor kénytelen volt hódolni a magyar erő előtt.

Hogy a magyar dicsőség Európa e részén is hulló csillaggá vált, hogy a kacagányos magyar hadak végül mégis elhagyták Nápoly büszke falait, az nem csökkentheti azt a magasztos felemelkedettséget, melyet a késő utód lelke érez e helyen, az ősi múlt dicsőségének beszédes színhelyén. E régi múlt erő, mely hatását érezteti a jelenben is; e fényes múlt reményt keit, hitet erősít, bizodalmat ébreszt a jövőre.

Vándor magyar! Keresd a dicsőséges ragyogó magyar múltat mindenütt, ahova lábad lép otthon vagy idegenben, hogy az a múlt acélozza meg hitedet, s vezessen a jelen szomorúságain keresztül e múlthoz hasonló szépségű jövő fele, mely után lelked amúgy is oly igen vágyakozik...

(Nápoly, 1929 augusztus 24.)

JUBILÁL EGY ŐRTORONY

a bihari hajdúföldön, nagy Bocskay István dicsőséges fejedelmünk köleséri hajdúinak lakóhelyén, a „nevezetes városban”: Nagyszalontán, jubilál a Petőfi és Arany által megénekelte ó torony: harminc esztendeje, hogy megnyílt benne a legművészibb magyar költő, a Nagyszalonta ősmagyar rögéből a magyar dicsőség egére emelkedett Arany János emléktárgyaiból megalkotott múzeum. Az öreg „csonka” torony ünnepi díszbe öltözik a holnapi napon, s Bihar- és Erdélyország magyarsága emlékező lélekkel állja körül.

Emlékezik Biharország és Erdély magyarsága ott a Kölesér nádas vizénél, s akaratlanul is felújul lelkében a dicsőséges múlt, a magyar múlt, amikor Szalonta „szabad hajdúfészek” volt, s szűzi magyar rónaságán Bocskay 300 hajdújának büszke ivadéka tartotta a magyar televényt szaggató eke szarvát, az oláh dudaszó helyett magyar nótafa húrja sirt bele bánatai és reményt még a csillagtalán magyar éjtszakába is.

Ünnepelnek és emlékeznek a mi hajdútestvéreink, s lehet-e nem gondolni rájuk e napon nekünk is, kiknek ősei az ő őseikkel együtt úzték a magyar vért szívó Habsburgok lompos, rongy hadait Álmosd és Nagykereki falai alatt? Lehet-e nem üzeni nekik innen a nagy Fejedelem dicsőséges ércalakja alól? Lehet-e meg nem üzeni, hogy a hajdúszív összedobban még ma is, hogy a hajdúkar acélos még ma is, s ha porba tudott zúzni hajdan Habsburg bitangságot, lesz ereje lesújtani az oláh bocskorra is.

Ünnepeljetek, szalontai hajdútestvérek; övezétek rendíthetetlen szeretettel körül régi őrtornyotokat! Mi látjuk, mit csináltok, s munkátok láttán örömben megdobban a szívünk.

Az a torony pedig, mely századokkal előbb őseiteket őrizte török martalócok ellen, legyen a magyar kultúra őrtornya Trianon martalócaival szemben ...

(1929 december 7.)

HOSSZÚ LESZ AZ IDÉN

a múlt héttel már meg is kezdődött farsang. Bőven nyolc hétig tart. Lesz tehát elegendő idő a mutatásra, a bálokra, a táncos és nem táncos előadásokra.

Reméljük, hogy ezekben nem is lesz hiány, hiszen sohasem volt olyan kedvező idő a hangos, sőt tivornyázó jókedvre, mint épen napjainkban. Jól megy ma a sora mindennek és mindenkinek. Boldog az ország, alig van gondja az államnak... A különböző társadalmi osztályok tagjai is megelégedetten dörzsölgetik kezeiket. Bőven aratott a gazda, s jól értékesíti termékeit. A vállalkozások és megrendelések között csak úgy válogat az ipar munkása. A kereskedelem alig győzi ellátni a forgalmat ... A tisztviselőkről ne is beszéljünk; hiszen azoknak épenséggel jól megy a dolguk, azoknak két kézzel tömi a pénztárcáját gondoskodó jó gazdájuk, az állam. A szegény néposztálynak sincs különösebb panasza, kap munkaalkalmat még télen is, fűtött a szobája, s kerül zsírozó a kamrájába is...

És ha ilyen jól megy a sorsunk, miért búsulnánk?...

Hangold hát a hegedűdet te füstös képű; húzd azt a talpalávalót, de mennél ropogósabban!...

Száz itce bort az asztalra szép csaplárné, s száz szál gyertyát mellé, — a rézangyalát...

Bokázni magyarok! Rúgjuk a port kivilágos kivirradtig ... Soh'se halunk meg!...

Hogy is mondta a költő vagy nyolcvan esztendővel ezelőtt, amikor a maihoz hasonló idők jártak a magyarra:

*„Táncoljatok lányok, táncoljatok,
Hisz' úgy is már rég nem táncoltatok.
Magyarország vígalom színhelye,
Épen most van a táncnak ideje.*

*A táncnak vége-hossza ne legyen:
Mert a hazának dolga jól megyén” ...*

(1930.január 18.)

NEM SIKERÜLT EGY BÁL,

el kellett halasztani a csekély érdeklődés miatt azt a táncmulatságot, melyet a Mansz. akart rendezni vasárnap este. A mai helyzet tükröképe ez az elmaradt bál, mely nyújtja a maga tanulságait.

Mi lehet ez a tanulság? Semmi más, mint az, hogy a közönséggel szemben sem lehet a különböző egyesületeknek állandó megadóztatási eljárásokkal fellépni. Nyíltan kimondjuk, hogy a közönség unja már a folytonos adakozást, soknak tartja, hogy egyetlen vasárnap se múljon el egy bál, népünnepély, gyűjtés, stb. nélkül. Még boldogabb időben is sok lett volna ennyi előadás, estély, s miegymás, nem a mai nehéz világban. A közönség jószívvel ad, de az ő jószívűségének is van határa egyrészt, másrészt pedig előttünk áll egy rossz gazdasági esztendőt követő tél, amelyre gondolva a közönség tudja, hogy fontos emberbaráti kötelességek teljesítése vár rá azokkal szemben, kik nem tudták megkeresni sem a télire való élelmet, sem a fűtőanyagot.

Az egyesületeknek e helyzetben egyenesen össze kell fogni egymással, s a közös célért közös alapon dolgozni a nyomor megszüntetésén, félretéve a saját egyesületi célokat, s kerülni az egymás ellen dolgozásnak még a látszatát is. Az egyesületeknek, a jótékonyági alakulatoknak a ránk következő téli évadban egyetlen dologra szabad gondolni, s ez nem más, mint a munkanélküliség folytán nagy mértékben fellépő inség enyhítése.

Mi egyenesen azt látnók szükségesnek, hogy az egyesületek erre a nagy feladatra közös programot dolgoznának ki, s egyesült erővel fognának a nagy feladat megoldásához.

(1930 október 4.)

A POLGÁRI ISKOLA

hatvan éves jubileumát ünnepli vasárnap. Ünnepli a fővárosban az Országos Polgári Iskolai Tanáregyesület dísz gyűlése keretében, ahol a mai idők európai vonatkozásban is egyik legnagyobb kultúrpolitikusa, a leginvenciózusabb magyar kultusz-miniszter: gróf Klebelsberg Kúnó mondja az ünnepi beszédet.

Maga az a tény, hogy az ország vallás- és közoktatásügyi minisztere maga áll ki az ünnepi dobogóra, hogy méltassa ennek a csak a pöffeszkedők által lekicsinyelt iskolatípusnak 60 éves múltját, elegendő volna arra, hogy fejet és zászlót hajtsunk ennek az iskolatípusnak, s annak eddigi munkássága előtt. Mert ha a vezér kalapot emel a közkatona előtt, azt ok nélkül nem teszi. Hát ha még ismerjük azt a hatvan éves multat! Hát ha még tudjuk, hogy a polgári iskola a kiegyezés utáni Magyarországának a legnemzetibb és leggyakorlatiasabb nevelést nyújtó középfokú intézete, melynek oroszánrésze van az ország kispolgári, kisipari, kiskereskedői társadalmának képzéséhez és hamisítatlan nemzeti műveltséggel való ellátásában.

Hát ha még tudjuk, hogy a polgári iskola a szülőanyja, s önmagából kitermelő je a ma már a maga lábán is biztos léptekkel járó felső ipariskolának, a felső kereskedelmi iskolának, vagy az épen napjainkban általa életrehozott felső mezőgazdasági iskolának, amely az Alföld kiscgazda közönségének lesz lassanként teljesen megerősödő nélkülözhetetlen nevelő intézetévé!

Hát ha még tudjuk, hogy a polgári leányiskola volt sok évtizeden át szinte kizárólagos nevelőhelye a középosztály leánygyermekének, s e tekintetben csak a legutóbbi években osztoznak vele a többi középfokú nőnevelő intézetek.

A polgári iskola 60 éves jubileumát azzal a tudattal ülheti, hogy őneki, ki e tanév elején is több mint 70 ezer tanulóját fogadta szárnyai alá a csonka hazának, múltja miatt nincs oka szégyenkezni, jövője iránt pedig a legszebb reményekkel lehet.

(1930 október 18.)

AZOKHOZ, AKIKNEK EGYÁLTALÁBAN VAN SZÍVÜK!

Rettenetes időket kell átélnünk! A szenvedés és nyomor eddig soha nem tapasztalt, sőt még csak nem is álmódott eseteivel találkozunk naponként. Lapunk szerkesztősége nem szokott jótékonysági akciókat kezdeni, most azonban kivételt teszünk. A héten történt egy dolog, amely kimozdít bennünket eddigi elzárkózottságunkból, s úgy érezzük, hogy nekünk is sorompóba kell lépni, igen, mert nekünk van szívünk, és sajog a hallott] dolog miatt.

Mit hallottunk? Nem kevesebbet, mint azt, hogy hazánkban egy ezerholdas gazda nem tud megélni, s nem telik neki még arra sem, hogy háza tetejét kijavíttassa. És ez igaz is, mert a képviselőházban Gaál Gaszton képviselő úr mondta.

Hát a mi szívünk e hír hallatára megtelt fájdalommal. Csordultig megtelt. Nem bírjuk elszenvedni, hogy a szegény ezerholdas hazánkfiának becsurogjon a szobája ebben az esős, hideg őszi időben. Azért gyűjtést indítunk. Elfogadunk nemcsak pénzsegélyt, hanem esetleg tengerikórót is, hogy az ezerholdások rossz háztetőjét azzal addig is befedjük, míg lesz rá elegendő pénz a rendes kijavításra. Mert nem szeretnénk, ha addig is becsurogna a tető.

Emberek! Akiknek egyáltalában van szívetek, most adjatok! Ilyen szükség még sohasem volt Kárpátoktól az Adriáig! Kismiska ehhez a tatárjárás, subick a másfélszázestendős török dúlás! Halljátok meg emberek, az ezerholdasokról van szó, kik nem tudnak megélni, s talán még a téli tüzelőjük is hiányzik! Óh adjatok, adjatok!... Törüljétek le a könnyeket, melyek titkon csorognak az ezerholdások arcán. Az adományokat mi odaadó lélekkel eljuttatjuk Gaál Gaszton képviselő úrhoz, ehhez a rejtett könnyeket is meglátó nemesszívű emberbaráthoz. S ígéretet is teszünk, hogy sohasem kérünk többet, csak most... most az egyszer adjatok!

(1930 november 1.)

ÍNSÉGADÓ LESZ,

melyet minden gazdagnak a jövedelme szerint állapítanak meg.

Maga az elnevezés nem épen szerencsés, de az intézkedés lényege feltétlenül helyes, sőt szükséges. Annyira helyes, hogy állandósítani kellene. Talán csak nevet kellene mást adni neki, mondjuk: emberbaráti vagy szeretetadó, s ezt az adót ki kellene állandóan vetni bizonyos nagyobb jövedelmű személyekre és testületekre.

Igen, állandóan ki kellene vetni! Mert mindig van önhibáján kívül szerencsétlenül járt, elesett beteg, keresetképtelenné vált nyomorék, munkához s így a megélhetéshez nem jutó becsületes szegény, akin segíteni kell Kötelesség! Mert emberek vagyunk, s embertársaink iránt isteni és emberi törvény szerint tartozó kötelességünket teljesíteni kell. Teljesítem a gazdagnak, a nagyobb jövedelműnek parancsszóra is, ha egyébként nem tenné azt szíve sugallatából, vagy nem teszi olyan mértékben, mint az tenni kellene. Mert nem teszi mindig saját jó lelkéből a tőle elvárható mértékben. Olvassuk, hogy egy sokat emlegetett pesti úr, kinek 136 ezer pengő évi jövedelme van, tíz pengőt küldött a szegények karácsonyára, annyit, amennyit egy nap alatt talán szivarra elkölt. Hát az ilyen egyének jó lelkére nem kell appellálni, hanem kivetni reá a hányadot, jövedelme szerint, amelyet utóvégre is attól a társadalomtól kap, amelynek érdeke, hogy minden alkotó tagjának meglegyen legalább a legszükségesebb napi kenyere, ruházata.

Ha intézményesen rendeznék, ha állandóvá tennék ezt az emberbaráti adót, nem terhelnék meg indokolatlanul a minduntalan megismétlődő mai jótékonyági mozgalmak a kevésbbé tehetős, de álszeméremből önerején felül is adakozót, viszont nem vonhatnak ki emberbaráti kötelességük teljesítése alól magukat azok a tehetősök, akiknek vastag burok zárja el szívet embertársaik nyomorának megérezése elől.

Amint kisebb mértékben eddig is téliesítetté a hatóság az elesettekkel szemben kötelességét, amikor közpénzből szegényeket istápol, vagy azok iskolás gyermekét látta el a legszüksé-

gesebb tanszerekkel, — amint végezni fogja ezt a munkát a hatóság a most életbelépő ínségadó lebonyolításával már fokozottabb mértékben is, úgy állandóan és oly mértékben is végezhetné ezt a teendőt a jövőben, hogy ne legyen szükség arra a nem egyszer sportszerű, emberi gyarlóságon alapuló jótékonykodásra, amellyel ma elégszer találkozunk. Mert jótékonykodni nem hiúságból, hanem embertársi szeretetből kell, s akiben nem él ez a szeretet, annak a jobbmódúnak nyúljon zsebébe az állam, melynek kötelessége gondoskodni bizonyos fokig minden polgáráról!

(1930 november 8.J)

CSAK NYOLCVAN PENGŐ

ezüstben vagy bankóban, és már benne vagy a halhatatlanságban ...

Erről győződünk meg a napokban egy látogatás folytán. A látogató úr igen jó üzletember lehet, mert mint papirosát láttuk, épen elegendő számú 80 pengőket könyvelt már be rendelő lapjára, mikor reánk is ajtót nyitott.

De hát mit is csinált ez a látogató? Semmi mást, mint hogy „szerkeszteni” kezdett! S mit? Ügynevezett Társadalmi Lexikont! Mi végre? Hogy összegyűjtse benne a társadalom élő nagyságait, s átadja az utókornak, a halhatatlanságnak azok önmaguk által elregélt érdemeit... Mert így okoskodott az illető látogató: Tűrhetetlen az, hogy csak Szegeden legyen Nemzeti Pantheon!... Nem kell azt várni, hogy a mai modern korban Klió írja fel az érdemeket!... Miért ne lehetne Pantheon Kajászószentpéteren épen úgy, mint Alsójózsán? ... Miért kelljen még ma is Klió lúdtollának sercegésére bízni az érdemek megörökítését, mikor minden halhatatlan jelölt maga szerénykedheti el érdemei sorát, s a látogató a gyorsírás modern eszközével azt úgy rögzítheti, hogy az értékes gyöngyszemekből mi sem vész el? ...

És a látogató szerkesztő úr jól okoskodott! Úgy látszik, ismeri a mai társadalom pszichéjét, különben nem is szerkesztené Társadalmi Lexikont, mert vállakozása jól ütött be nálunk is, másutt is... Lesz halhatatlan megfelelő számmal! De miért is ne lenne, mikor potom 80 pengő a halhatatlanok nyomdai'ertes Pantheonjának az ára!...

Ez eddig rendben is volna; de elkövettünk egy kis mulasztást. Elfelejtettük megkérdezni a látogató szerkesztő úr nevét, s így nem tudjuk őt megörökíteni, átadni magát is a halhatatlanságnak. Pedig erre — és ezt igazán komolyan mondjuk — valóban rászolgált, mint a mai kor emberei lelki világának igazi alapos ismerője, mondhatnánk tudósa...

(1930 november 22.)

UNDORÍTÓ MÁR,

mert nem szórványos az a gyűlölködés, mely közéletünkben mindinkább lábrakap. Kicsinyes személyes torzsalkodások mindig előfordultak egy város lakosai között, ellentétek mindig merültek fel szerepvivő emberek között, a helyzet azonban talán sohasem volt olyan visszataszító, mint épen napjainkban.

Ma tobzódik a gyűlölködés, és pedig a legtöbbször gyarló személyi okok miatt. Az emberek egymásra rontanak, és pedig leplezetlenül azzal az aljas szándékkal, hogy egymást megbélyegezzék, egymást tönkretégyék. És hogyan teszik ezt? Bizony megrendítően utolsó módon. Mert akárhányszor ma még barátnak vallja magát az, aki holnap már ellened támad; vagy, még jellemtelenebbül, már akkor ellened dolgozik a hátad megett, mikor még szemben hűséges jó barátnak mutatja magát...

Szomorúan kell megállapítani, hogy az erkölcsi érzék elhomályosodott a társadalom sok tagjában, s a gyűlölködés annyira elfajult, hogy ma már közhasznú intézményeket is képesek támadni személyek miatt vagy személyeken keresztül.

A tiszta józansággal gondolkozó nagy közönség, amelynek a bőrére megy végeredményében ez a játék, nem nézheti tétlenül tovább ezt a helyzetet. Kézbe kell vennie azokat az eszközöket, melyekkel e gyűlölködést szitókat lesöpörheti a közszerelés mezejéről. Egy város nyugalma mindennél előbbrevaló. Egy társadalmi béke olyan éltető erő, melyet nem lehet nélkülözni, s melyet nem szabad prédául odaengedni rosszlelkű gyűlölködők személyes játékául.

Nem, mert ennek a városnak, tovább menve magyar fajtánknak is összefogó, kezét a kézben tartó, a szeretet által vezérelt közös munkára van szüksége, amely munka miként való végzésénél lehetnek ugyan elvi ellentétek pártok, csoportok vagy emberek között, de ezek az ellentétek nem sülyedhetnek sohasem a személyes gyűlölködés undorító megnyilvánulásáivá ...

(1930 december 13.)

BALTAZÁR DEZSŐ-POLGÁRI LEÁNYISKOLA.

Azon a napon, amikor a Horthy Miklós-utcai szülőház márványtáblájáról lehullott a nemzeti színű lepel, a város egyik szerény kultúrintézetére: a polgári leányiskola homlokzatára felkerült a mi főpásztorunk neve.

Az iskola vezetősége s az iskolafenntartó egyház is talán úgy gondolta, hogy hálája adójából törleszt az iskolának a Baltazár Dezső nevével való feldíszítésével; a hála adójából törleszt azért a sok kitüntető figyelemért, melyben a főpásztor nemcsak az egyházat, hanem közelebbről a polgári leányiskolát is részesítette. Valójában azonban újabb hálatartozást vállalt az iskola azáltal, hogy a Baltazár Dezső nevet homlokára írta. Igen, mert ez a név büszkeséget, dicsekedést jelent az intézetnek, megtiszteltetés az reánézve, hogy azzal a névvel nevezheti magát.

E hálatartozást az iskola nem törleszt heti másként, e megtiszteltetésért az iskola nem adhat mást, minthogy megígéri, hogy idegen isteneket imádni sohasem fog, s a protestáns szellemű s magyar nemzeti irányú nőnevelés előmozdítására minden időre elkötelezi magát, s erre felajánlja minden igyekezetét.

(1931 szeptember 5.)

TÜZES NYELVEK

megjelenésének emléknapja a pünkösd. Azoké a tüzes nyelveké, amelyek szeretetet, megértést hirdettek a krisztusi idők végén. Azok a nyelvek a szeretet tüzétől égtek, boldogságot, lelki megnyugvást hirdettek és ígértek az apostoli ajkakon azoknak, akik az akkori idők lelki és anyagi nélkülözései között tengték nyomorúságos életüket, sóvárogva egy szebb, boldogabb jövődő iránt.

A mi korunk hasonló kétségek között él, mint az apostolok korának földi vándora, s a tüzes nyelvek sem ismeretlenek előttünk. Nem ismeretlenek, sőt naponként találkozunk velük. A tüzes nyelvek ma is működnek, sőt talán ma jobban, mint máskor. Egy kis különbség azonban van a régi és a mai tüzes nyelvek között. A mai nyelvek a pokol tüzétől izzanak, s szeretet helyett a szeretetlenségnek hirdetői, eszközei. A mai tüzes nyelvek a lelkeket nem megnyugtatják, hanem megperzselik. Felégetik azt a hidat, mely a tisztelet, barátság, megbecsülés és emberbaráti szeretet pilléreire épülve, az embert ember-társához kapcsolja. A mai tüzes nyelvek gyűlöletben égnek, s égésük eredménye salak, mely beborítja a politikai élet mezeiét épen úgy, mint ahogyan ellepi a közélet egész területét, azt a területet, melyen magukat túlértékelő kapaszkodók, magukat valakinek gondoló üresfejűek, vagy a legjobb esetben korlátolt képességű, de paraziták által félrevezetett jámborok pusztítják tüzes nyelveikkel a megértés, az egyetértés, a társadalmi és közéleti béke amúgy sem túlságosan erős oszlopait.

A mai tüzes nyelvek a kárhozat nyelvei és nem a jobb jövő ígérői. E tüzes nyelvek folytán elpusztul az a kevés megbecsülés és békeszeretet is, ami még megvan a múlt tartalékából a mai kor társadalmában és közéletében. Óvakodjunk e

tüzes nyelvek közelségétől, mert ezek nem az apostolok nyelvvel A mai tüzes nyelvek jórésze álapostolok szájában forog, nem a mi jólétünkért, nem a mi békeséges jövőnkért, megelégedésünkért, hanem a legtöbbször önző, egyéni célokért, a maguk előbbretöréséért, magasabbra kapaszkodásáért. Megváltoztak az idők, meg a tüzes nyelvek is...

(1932 május 14.)

A BOLDOGABB JÖVŐ ÚTJA.

Recseg-ropog körülöttünk minden. Düledeznek olyan erős falak, amelyeknek megingására nem sokkal ezelőtt még gondolni sem mertünk. Bizonytalanná válik lábunk alatt a talaj, s azok az erősségek, melyekben bízunk, hittünk, mint szilárd alkotásokban, összeomlás előtt állanak. Egy borzalmasnak mondható gazdasági válságban, egy rettenetes világégésben élünk.

E gazdasági válság megingat minden alapot, mely materiális építésű. Látjuk a mezőgazdaság súlyos bajait, az árak lemorzsolódását, az értékesítési lehetőségek nehézségeit. S ebben a helyzetben tekintheti-e bárki is biztos alapnak a jövőre nézve azt, ha öt, tíz, vagy húsz holdnyi kis földbirtoka van? Aki reálisan gondolkodik, e kérdésre kénytelen nemmel válaszolni.

Vájjon jobb helyzetben van-e az ipar és a kereskedelem? Bizony nincsen. Jóhírű üzletek, nemrégén még lüktető ipari élettől hangos műhelyek néptelenednek, némulnak el, súlyos válságba sodorván tulajdonosaikat, kik, ha nem is fényűző, de mindenesetre gondtalan és kényelmes megélhetést gondoltak üzleteik, vállalataik alapján munkájuk után maguknak a jövőre nézve. Mondjam-e, hogy ma már ezek is ábrándképeknek számítanak.

E tények azt igazolják, hogy az anyagi erő nem mindenkor és nem állandóan erő, s a tisztán az anyagiakra alapított életben csalódások, sőt keserves kiábrándulások érhetik az embert. Szükséges azért az anyagiak mellett is, hogy jövőnket, gyermekeink jövőjét másként is igyekezzünk biztosítani. Ez a biztosítás a szellemi javak szerzése által történik. A szellemi javak, a műveltség, a tudás azok, amelyektől nem foszthat meg bennünket semminemű gazdasági válság, vagy más veszedelem. Szellemi kiképzetésünk, tudásunk megmarad; az elkísér a sírig bennünket, s az élet különböző válságos óráiban, a bajok és gondok között erre a tudásra mindenkor biztosabban támaszkodhatunk. Ennek, ha van is értécsökkenése, nin-

csen olyan mértékben, mint az anyagi tavaknak, ennek romlása nem lehet katasztrofális.

E körülmény azt teszi kötelességévé a szülőknek, hogy gyermekeik részére igyekezzenek e szellemi javakat mindenképen biztosítani. A szellemi javak megszerzését az iskola teszi lehetővé. Az iskola az, amely a több tudás nyújtása, a szellem kiművelése által a jövő megélhetéshez értékes javakat biztosít, és pedig olyan javakat, amelyek maradandóbbak, mint az anyagi javak, amelyekre biztosabban lehet számítani váltságos időkben, mint az anyagi javakra. E szellemi javak megszerzéséért, gyermekeik iskoláztatásáért a szülőknek még a mai nehéz időkben is minden áldozatot meg kell hozni, mert az iskoláztatás által a legértékesebb és a legbiztosabb örökséghez juttatják őket. Ha, mint napjainkban látjuk, az egyik érték, az anyagi érték romlik, pusztul, bizonytalanra válik, akkor igyekeznünk kell azt más értékkel, az iskola által nyújtott szellemi értékkel pótolni, kiegészíteni, helyettesíteni. Gondoljanak azért a szülők e szellemi érték megszerzésére is, ha gyermekeik jövőjét mennél jobban biztosítani akarják, mert e szellemi vagyon nélkül a ránk következő fejlődött társadalmi életben és berendezkedésben egyébként sem fog boldogulni senki. Régen azt mondták: akié az iskola, azé a jövő. Ez igaz ma is, ebben a formájában is, de igaz az egyénre vonatkoztatva abban a formában is: akinek iskolája, iskolázottsága van, annak van jövője is.

Az élet mindenkinek a szeme előtt folyik. Vizsgálja meg annak folyását, ismerje fel annak tanulságait minden szülő, szívlelje meg azokat, s cselekedjék azok szerint. Ezek a tanulságok, az élet igazságai az iskola felé irányítják azokat a szülőket, akik a mai és a jövő idők szellemének megfelelően akarnak gondoskodni gyermekeik boldogabb jövőjéről.

(1932 szeptember 3.)

MA ÖTVEN ÉVE,

hogy utolsót lobbant a legművészebb magyar költő, a magyar nyelv soha utól nem érhető művészenek: Arany Jánosnak életfáklyája. Megszűnt egy földi élet, hogy kövesse azt a szellemnek a halállal dacoló örök élete.

Ez az évforduló akaratlanul is két végpontra irányítja az emlékezetet. A visszatekintő emlékezés felkeresi a nagyszalontai bogárhátú kis házat, hol az életszövétnek lángralobbant, s egy virágokkal, szemektől duzzadó kalászokkal végighintett hosszú út után az Akadémia palotájában áll meg, az előtt a karosszék előtt, melyben elhagyta a fennkölt szellem a gyarló porsátort. A hosszú, örökbecsű alkotásokban gazdag életút pazar eredményeit értékeljék mások, az Akadémia palotájára büszkélkedő hivalkodással tekintsen a világ szétszórt magyarsága, mi, a Hajdúföld gyermekei, a szalontai bogárhátú házat látjuk magasabbra emelkedj még az Akadémia palotájánál is. Nekünk külön büszkélkedésünk az a kicsiny hajlék, mert szülötte hajdú ivadék, a mi fajtánk, a mi testvérünk, a Bocskay István hadi népéből való... Arany

*„Zárt sisakon s pajzson, kézbe kivont kardú,
Nagyfalusi Arany .szalontai hajdú.”*

A Hajdúság gyermeke ez a szellemóriás. Egyszerű, de nemes életében, hivalkodás nélkül való, de önérzetét soha fel nem áldozó egyéniségében visszatükröződnek a hajdúság nemes érényei. Szűkebb magyar fajtájának tiszteletet parancsoló képviselője, kiről nem alaptalanul, ellenkezőleg minden ok által támogatva állapíthatta meg az utókor, hogy nemcsak a neve, hanem a lelke is arany. Arany, amelyet nem tehet már többé, nagyobb értékűvé a világi dicsőség sem, de amelyet nem vonhat be rozsdával az emberi gyarlóság szennyezni szerető elvetemültsége sem. Arany ez a nagy lélek, ki hajdú őseitől örökölt nemes tulajdonait nem vetkőzi le akkor se, amikor ő, az egykori mezítlábas paraszt gyermek, a világ legelső uralkodó családjának, a Habsburgoknak vendéglátó asztalához ülhetett le.

Beszédes bizonyosága Arany annak az őserőnek, mely a hajdú televényben rejlik. Ha Arany hírt, nevet, megbecsültetést szerzett nemzetének, abból a tekintélyesebb rész a Hajdúföldet illeti, amelynek televényéből ő a fellegek fölé emelkedett. E hajdú televény büszke is az ő szülöttére, aki lelkében sohasem is szakadt el tőle, nem még akkor sem, mikor a dicsőség útján járva, a világmetropolissá fejlődő főváros palotái hódoltak előtte. Lelke, gondolata akkor is visszaszállt a Kölesér zizegő nádasaihoz, a szalontai határ vadvirágos mezejéhez, ahhoz a szabad hajdú röghöz, mely számára, az ő meg nem fertőzött lelke számára egyedül tudott boldogságot adni, s az élet végén „egy kis független nyugalmat” biztosítani.

Ha ő így szerette a Hajdúföldet, nem természetes-e, ha a méltatlan utód gondolata is áttör a határokon, át korlátokon, s megáll áldozati tűz gyújtására a szalontai csonkatorony előtt, meg az „öreg ház” előtt, amelyből ő elindult a „földi bujdosásnak”, amelynek pora sincsen már, de amelynek híre fennmarad mindaddig, míg egyetlen magyar bujdosója lesz a nagy világnak.

Igen, száll gondolatunk. Száll a szalontai bogárhátú házikótól a Kerepesi-temető tölgyfái által árnyékolt sírig ...

A félszázados évfordulón hajdú büszkeséggel emlékezünk.. Emlékezünk még akkor is, ha emlékezni fáj...

(1932 október 22.)

A BASÁSKODÓ HIVATALOKAT

is meglátta Gömbös Gyula miniszterelnök, aki e tekintetben is az ország egész lakosságának miniszterelnöke akar lenni. Meglátta, és közölte is már felfogását az ország közönségével. A miniszterelnök nem kevesebbet mondott, mint azt, hogy a hivatalok nem lehetnek várótermek, és a hivatalnokok nem lehetnek diktátorok és kegyeket osztogatók.

Megállapítjuk, hogy a miniszterelnök jól ismeri a hivatalok környékét, amikor így beszél. Hát ha még azt is tudná, hogy nem egy esetben nem is a hivatalok a várótermek, hanem a hideg folyosók, vagy éppen a jó szellős kapualj. Igazolhatja a miniszterelnök kijelentéseinek helytálló voltát a polgárság a saját maga által szerzett tapasztalatokkal. Igazolhatja, hogy a hivatalnokoknak nem csekély százaléka (ha mindjárt csak két és fél osztályt végzett is!) valóban kegynek tartja, ha elvégzi az adófizető polgár ügyes-bajos dolgát. S miközben végzi is, hányszor hangzanak el a sokszor tejfölös szájú iskolai hajótörött úrficska szájából idősebb emberrel szemben is a: Várjon! ... Nem látja, hogy nem érek rá!... és más ilyen barátságosnak éppen nem nevezhető, sőt inkább rendreutasítás számba menő megjegyzések.

Pedig valóban nem kegyet gyakorol, hanem kötelességet teljesít a hivatalnok, szolgálatot végez, melyért fizetnek, s a fizető a közönség, aki ilyenformán gazda azzal szemben, akit foglalkoztat. S ez az, amit elfelejtenek sok hivatalban. Elfelejtik, hogy a tisztviselő van a polgár szolgálatára rendelve, elfelejtik, hogy a tanító, a tanár van a gyermekért, a szülőért, az iskoláért, — a lelkész a hívekért, a vasutas az utasért, a postás a közönségért... és nem megfordítva. A polgár, a tanuló, a szülő, az utas joggal kívánhatja meg, hogy őt megfelelő módon kiszolgálják, ne pedig hatalmat, főlényt mutogassanak vele szemben. Mert a hivatalnok szolgálatot vállalt, s azt ellátni nem kegy gyakorlás, hanem kötelesség, s e munka végzéséhez senkitől sem kapott felhatalmazást a basáskodásra, legkevésbé a diktátoroskodásra ...

ha helyzetüket így fogták volna fel a múltban a tisztviselők, akkor Gömbös miniszterelnöknek nem lett volna oka elmondani hivatkozott szavait, s ha így fogják fel a jelenben és a jövőben, akkor kisebb fokú lesz az úrgyűlölet, s ezzel is lényegesen közelebb jutunk a nemzeti egység megvalósulásához...

(1932 november 26.)

MIKOR MEGHALT,

akkor tudtuk meg, hogy szeretett bennünket, magyarokat; akkor tudtuk meg, hogy naponként 200 szegény ebédet az ő nemes elhatározásából Budapesten. Galsworthy, a világhírű angol íróról van szó, kit a múlt héten temettek, illetőleg hamvasztottak el Londonban.

A tél kezdete óta minden nap 200 szegény meleg ebédjét fizette ki ez az angol ember Budapesten, de megparancsolta, hogy csak halála után szabad nyilvánosságra hozni, hogy ő volt a nemeslelkű emberbarát. Megérdemli, hogy irodalomtörténeti nagysága melleit a jó szívéért is emlegessék a nevét. Mi azonban mégsem bőkezűségéért, hanem azért idézzük őt, ahogyan eljárt a jótékonyság gyakorlásában. Puritán volt igazi bibliai értelemben, kinek valóban nem tudta a balkeze, mit csinál a jobb.

Mi ezt a tulajdonságát állítjuk követendő példaként azok elé, akik sokkal kevesebbet áldoznak a jótékonyság terén, sőt igen sokszor azt a keveset sem a magukéból adják, a kevés áldozathozatalt azonban annál hangosabb reklámmal tesz! Hangos kürtölést végeznek maguk körül a mai időknek megfelelően az újságok hasábjain ,nemcsak, hanem még meg is haragsznak, ha vezető, rendezői, szereplő vagy gyűjtői személyiségükről nem hangzik el minden alkalommal a megrendelt vagy kierőszakolt dicshimnusz. Ezek a mai jótékonyok nem riadnak vissza attól sem, hogy ha más nem vállalkozik reá, maguk hirdessék vélt érdemeiket. Ezek a mai jótékonyok, ha volna, 200 szájjal hirdetnék legszívesebben, hogy ők mennyit áldoznak a jótékonyság oltárán, mert ezeknek nem a nyomor enyhítése a fő, hanem hogy magukról beszéljenek vagy beszéltessenek. Ezek nem azt kívánják, mint Galsworthy, hogy csak haláluk után hozzák nyilvánosság elé jótetteiket, ellenkezőleg, életükben akarnak dicséreteket zsebelni azért, ami talán haláluk után sem érdemes szóra.

Az emberi hiúság e gyarlóságának elharapódzása korában jól esik egy-egy Galsworthyról hallani, s jól esik őt példaként

állítani a társadalom elé. Bár nem épen valószínű, hogy a jótekonyság mai erkölcsű angyalai száz-százalékig követni fogják az ő példáját, mi mégis elmondtuk mindezeket. Hátha mégsem hull minden mag a kövek közé ...

(1933 február 11.)

EGY 31 ÉVES GRÓF

ellen, aki hét év óta „gazdálkodik”, 98 hitelezője pert indított, mert nem tudták tőle megkapni a pénzüket. A gróf úrnak 78 ezer holdas birtoka van, s a felperesek között volt olyan, aki 35 pengőért perelt. A gróf úr azonban nem fizetett, aminek az lett a vége, hogy négy millió 706 ezer pengőt betábláztattak a vagyonkájára.

Pontosan ennyivel tartozik a gróf úr, ennyi az adóssága, amit a 78 ezer holdacska jövedelmén felül csinált. Hét éves gazdálkodásának valóban szép eredménye. Ha valaki azt kérdezné, hogy kinek mi köze a gróf úr magánügyeihez, megmondjuk neki, hogy ehhez minden magyar embernek van köze, de főképen annak a kormánynak kell közének lenni, amely a földreformot csinálja majd a közjövőben. Hogy miért van ehhez köze minden magyar embernek, azt is megmondjuk. Azért, mert azt a 78 ezer holdat a grófokra boldog Habsburg-időkben az ország testéből vágták ki, ezekkel a grófi ezer holdakkal tették csonkává a magyar nép számára ezt az országot legelőször, s ezt a csonkaságot a magyar nép érdekében meg kell szüntetni. Azokat az ezer holdakat vissza kell adni az országnak, a népnek, amely nép azt a földet megdolgozza, s meg fog élni annak jövedelméből tisztességesen, családokat nevel fel belőle, s nem fog milliós adósságokat csinálni arra a földre, mint a fiatal gróf úr. Az a grófi 70 ezer hold a magyar szent korona testéhez tartozik, s azt nem lehet elvonni a huszadik században a földtelen magyar munkások ezrei elől, csak azért, hogy a gróf úr eltáncosnózza azt a jövedelmet, melyért egy kapavágást sem tesz. Az ilyen tények azok, amelyek a legsürgősebben kötelességévé teszik a kormánynak, hogy napirendre tűzze a hitbizományok reformját. E reform szükségességét maguk a hitbizományok urai igazolják ténykedéseikkel, s azzal az életmódjukkal, amelyre nem elegendő 78 ezer hold tiszta jövedelme, hanem azonkívül évenként több mint félmillió pengő adósságot is kell csinálniok. Megértjük, ha ezek a grófok nem igen dolgoznak egyebet naponként, hiszen az is elég munka, elkölteni

egy 80 ezer holdas birtok jövedelmét, s naponként csinálni hozzá közel kétezer pengős adósságot is. Megvalljuk, hogy mi nehezen tudnánk ezt a munkát elvégezni. Épen ezért tartjuk szükségesnek, hogy a hitbizományos 31 éves gróf urak se erőltessék túl fiatal erejüket, s azért kell a kormánynak segítségükre menni a hitbizományok mennél előbbi gyökeres reformjával.

(1933 július 22.)

BAJ VAN

a gödöllői cserkész tábor nevével, már mint az idegen nevével, nem tudják sem helyesen kimondani, sem helyesen leírni. Ez nem volna tulajdonképpen baj; a baj az, hogy mégis mondják, mégis írják.

Tegnap a rádióüzenetek során egy nő a jámboréról üzent, néhány nappal ezelőtt meg egy helybeli úr kérdezte tőlem, hogy nem megyek-e a jomboréra. Mindkettő úgy mondta betű szerint, ahogyan leírtam. De hallottam már dzsimbori, dzsimboré, dzsambori stb. kiejtéssel is. Az újságok nagy része kiejtés szerint akarván írni a nevet, dsemborit ír, némely lap pedig idegen alakban, de egy „e” betűvel írja.

Nem akarok itt nyelvészkedni, hiszen én sem tudok zulu-kaffer nyelven, amelyből e szó való, hanem azt tanácsolom a magyar nyelvtisztaság érdekében mindenkinek, hogy, mint a közmondás mondja, hogy ne beszéljen arabusul, ha nem tud arabusul. Beszéljen magyarul, így jobban meg is értik, a nyelvet sem töri össze, és ki sem nevetik a helytelenül ejtett idegen szó miatt. Kitűnő magyar szó van a jamboree (dzsembori) szóra, ez a világtábor szó, tessék ezt használni és minden rendben lesz. Ne használjunk zagyvalék szót, ne vétsünk szép magyar nyelvünk tisztasága ellen, csak azért, hogy műveltebbnek lássunk. Az idegen szavak rossz kiejtésével épen az ellenkezőt érjük el: bebizonyítjuk tudatlanságunkat, s erre nincs szüksége senkinek.

(1933 augusztus 12.)

A MA KÖZÉLETÉBŐL.

Apostolnak érzem magam, hivatást érzek magamban, hirdeti a szerénytelenség magáról. Kinek ne jutna ilyenkor eszébe, hogy mennyi olyan apostol jár közöttünk, aki a saját maga érdekében apostolkodik!...

Szeretem a népet, érte és a közért dolgozom — hangzik a teleszájból. Természetesen csak akkor, ha az imádott nép is ad legalább egy városatyaságot. Különben...

Önzetlenül szolgálom a közt!.... — halljuk gyakorta mondogatni. Már e kijelentés is önző dicsekvés, mert a maga részére érdemet hirdet vele ...

Régen a Cincinnátusokat hétköznapi foglalkozásuk köréből hívni kellett a köz szolgálatára. Ma orcapirulás nélkül ajánlgatják magukat sokan olyanok, kik korántsem Cincinnátusok, sőt sohasem is lesznek azok...

Csak hangosan, sőt annál is hangosabban! Elég, ha a szád jár, az eszednek nem szükséges járni, sem kezdednek elfáradni a munkában. Egy üveg bor mellett kellő hanggal több érdemet szeresz a magadhoz hasonló fajsúlyúak előtt, mint egy becsülettel végzett egézszeres napi munka által...

+

Ha valahogyan bekönyökölted magad egy köztisztviségbe, holmi kis bizalmatlansági nyilatkozatokkal, vagy itt-ott elhangzó bírói ítéletekkel ne igán zavartasd magadat. A szeméremérzet csak régen volt a férfiaknak is jellemző tulajdonsága ...

(1933 december hó.)

ESZÉBE SE JUTOTT VOLNA,

hogy újságot, vagy könyvet rendeljen. Bement ellenben hozzá egy vigéc, elkezdett beszélni, beszélni és ismét beszélni; dicsérte „értékes” árúját, böcsmérelte a konkurens vagy talán nem is konkurens vállalatot, egy kicsit zsidózott is, s a szegény nő, mert főként nőről van szó, aláírta a... Hogy mit írt alá, no az nem biztos! Annyira nem biztos, hogy van közöttük, — ezt magától az illetőtől tudjuk — aki azt sem tudta meg' mondani, hogy mit rendelt, és kitől rendelte. Nem írjuk feltétlenül ezt az illető rovására, mert egy-egy tolakodó vigéc — pardon: „tisztviselő” — szóáradatában még egy edzett koponya is elveszti Ítéloképességét, utólagosan azonban a tanulságot levonhatja mindenki magának. Az is, aki tudja, hogy mit írt alá, de azt nem tudja, hogy mit kap; az is, aki nem tudja, hogy mit írt alá, s még kevésbbé tudja, hogy mit fog kapni.

Az esetnek azonban van egy kis közérdekű oldala is, s mi ezért foglalkozunk vele. Közérdekű még akkor is, ha valaki hajlandó üzleti szagának minősíteni ezt az írásunkat. Ez az, hogy volna ebben a városban egynéhány könyvkereskedő, aki adófizető polgára és fogyasztója e városnak. Ezek alig tudnak egy-egy könyvet eladni, pedig ez volna a foglalkozásuk. Pedig ezek üzleti és egyéb tisztességük folytán kétes értékű irodalmat nem sóznának a nyakába senkinek. De árulni szeretnének. Ezek a rendelés aláírása után nem tűnnek el, mint a tavalyi hó, hanem itt maradnak, s vállalják a felelősséget üzletileg is, egyébként is azért, amit csinálnak. Ezek még olcsóbban is tudnák szállítani az újságot, vagy könyvet a kedves helybeli közönségnek. A kedves közönség azonban e helybeli kereskedőkkel nem áll szóba, hanem ha idejön egy könyv-„tisztviselő”, akit sohasem látott eddig, és nem is fog látni valószínűleg ezután sem, annak aláír, attól vásárol, ha nem is tudja, hogy mi az, amit vesz.

Hát kedves újság- és könyvrendelő közönség, ez nem jól van így! Illenék egy kicsit a helyi kereskedelemre is gondolni, mert az a helyi kereskedő a kedves közönség búzáját, tejét, stb. eszi, pénzét, keresetét e városban költi el, e város cipészének

és szabójának adja, e város adójára, e város orvosának, tisztviselőjének fizeti el, joggal várhatná azért, hogy e város ujság- és könyvvásárló közönsége viszonzásul tőle vegye azt a néhány könyvet, amelyre a mai időkben is áldozni tud.

A helybeli kereskedelem e támogatásával erkölcsileg magának a városnak is tartozik e város minden intézménye, e város minden polgára, mert e támogatással fejleszti e város kereskedelmét, emeli ennek közigazdasági kultúráját, s ezáltal elősegíti e város fejlődését. Gondoljunk azért erre a jövőben, mielőtt az idegen „tisztviselő” úr elénk tett nyomtatványát aláírjuk.

(1934 március 10.)

NEGYVEN ÉVE

volt kedden, hogy meghalt az olaszországi Turinban a magyar égboltnak minden időkből legnagyobb fényességű csillaga, a magyar nép édesatyja, a jobbágyszabadító Kossuth Lajos. Kilenc évtizedet meghaladó életének csak felét élte le a hazában, élete delén a magyar életben gázoló Habsburg Ferenc József bosszúja elől külföldre kellett menekülnie, ez azonban nem jelentette azt, hogy befolyása megszűnt volna a magyar politika és a nemzet életére. Külföldi élete alatt szava, véleménye irányadóan játszott bele abba a politikába, mely a nemzeti öncélúság gondolatát hirdette a bécsi lakájpolitikával, a Habsburgoknak a magyar földet szipolyozó politikájával szemben. A világ politikai közvéleményében neve megmaradt ekkor is annak, ami volt itthoni működése idején: a megalkuvás nélküli nemzeti liberális politika megtestesülésének. Nagy tekintélye s a világ politikai közvéleménye részéről élvezett feltétlen megbecsülteie se ma is érezteti áldásos hatását, s így Kossuth Lajos nemcsak korának, hanem az utána következő idők nemzedékének is olyan szolgálatokat tett és tesz, amilyenre nincsen példa az ezeréves magyar történelemben. A mai idők legelső magyar problémájának, a revíziónak, s annak a megvalósuláshoz való közeledésének Kossuth Lajos neve ma is olyan szolgálatokat tesz, amelyeket értékben felbecsülni sem lehet.

Kossuth Lajos a magyar múlt és a magyar jövő örök értékű kincse; halálának négyévtizedes évfordulója alkalmából hódolattal emlékezünk meg Róla, kinél e földnek nagyobbat még nem adott a Gondviselés...

(1934 március 24.J)

RENDŐRI SEGÉDLETTEL

indult el nyaralni egy közeli város előkelő állású személyisége. Az történt ugyanis, hogy az illető úr rendelt, dolgoztatott, de nem fizetett. Mikor a munkavégzők kérték keserves munkájuknak kialkudott bérét, az illető azt felelte, hogy majd akkor fizet, ha visszatér a nyaralásból, ahová épen indulni akart. A munkások e választ nem tartották kielégítőnek, s a lakás előtt megállva, azon tanakodtak, hogy mitévők legyenek. Az illető úr rosszat sejtve a rendőrségre telefonált és segítséget kért. A rendőrség ki is küldte a maga őrszemeit, azok őrt álltak a kocsi mellett, míg az úr beszállott, s a kocsis közzévágván a lovaknak, elrobogtak az állomásra.

Az illető úr azóta bizton valamely fürdőben lubickol, a ki nem fizetett munkavégzők pedig törhetik a fejüket azon, hogy miből is vegyenek kenyeret családjuk részére. Eddig a riport.

Az eset maga is van olyan érdekes, hogy megírja az újság. Mi azonban mégsem e kis szenzációért közöljük a dolgot, hanem azért, mert ez a kis eset szeme egy hosszú láncnak, amelylyel napjainkban elég gyakran találkozunk. Találkozunk hasonló tünetekkel az élet legkülönbözőbb megnyilvánulásaiban. Akár csokrot köthetünk a pandanjaiból.

Hogy mindjárt a nyaralásnál maradjunk, próbáljunk csak szétnézni a nyaralók között. Hányan fürdőznek olyanok, kiknek embertársaikkal szemben súlyos anyagi kötelezettségeik vannak, s annak ugyan nem tesznek eleget, de nyaralásra van pénzük.

Hányan járnak az utcán díszes cifra ruhában, selyemben, bársonyban, elegánsan, előkelően, akik annak a ruhának az árát nem fizették meg, sőt nem is igyekeznek megfizetni, akik tehát a máséban páváskodnak.

Hányan élnek urason, jómódot fitogtatva; lakmároznak, báloznak, dáridóznak olyanok, kik embertársaikkal szemben fennálló anyagi kötelezettségeiknek nem igen hajlandók eleget tenni, akik tehát a más zsebére élnek, vendégeskednek ahelyett,

hogy szerényen élve igyekeznének visszafizetni azt, amivel tartoznak.

Folytathatnánk tovább! De ez is elég ahhoz, hogy e szomorú társadalmi tünetekre reáirányítsuk a figyelmet, hogy rámutassunk arra a mai gyenge erkölcsi felfogásra, mely nem mindig tartja becsületbeli kötelességének visszaadni azt, amit mástól igénybevevett. Pedig ez az igazi becsületbeli tartozás, melyet komoly formák között embertársának, barátjának lóságára, megértő szívére hivatkozva vett igénybe valaki, s nem egy mámoros éjszakai kártyaasztal mellett. Ez az a tartozás, mely nemcsak a visszafizetést teszi becsületbeli kötelességgé, hanem még hálára is kötelezne a segítővel, a hitelező kereskedővel, iparossal, bankkal vagy bárkivel szemben is.

Ezzel szemben élni a magunk költekező életét, fürdőzni, hejehujázni tovább, kötelezettségeinknek pedig szinte szándékosan nem tenni eleget, olyan eljárás, mely egy komoly társadalmi felfogás kritikáját nem állhatja ki. Az ilyenek tudatosan károsítanak meg másokat, lelkiismeretlenül okoznak nekik kellemetlenséget; az ilyenek finomabb fajtájú parazitái a társadalomnak, kiket csak olyan felfogás tűrhet meg, amely maga is hasonlóan cselekszik.

(1934 augusztus 4.)

A LEÁNYNEVELÉS KÉRDÉSÉHEZ.

Amint életbevágó kérdés volt a középosztály családjai részére a múltban a leányok taníttatásának kérdése, úgy még fokozottabb figyelmet kíván az napjainkban. Pár évtizeddel ez előtt általános lett a jelszó: kenyérkereső pályára kell adni a nőket, gimnáziumot, szakiskolát, egyetemet kell végeztetni velük, s ezáltal jövőjüket biztosítani. Ezekből az iskolákból kiburgánzott okleveles és érettségizett leányokkal így lett tele a társadalom. Ezek aztán keresnék az alkalmat a kenyérkereső pályára, futkosnak az állások után, de állás ma még a férfiaknak sem jut, nemhogy a nőknek. Másik szerencsétlenségük e leányoknak, hogy ezek háziasszonyi nevelést sem nyertek, háziasszonyi kiképzésben sem részesültek a magasabb iskolákba járás miatt, s most mint feleségnek valók sem igen kapósak a házasulandó fiatalemberek előtt.

E helyzetet ma minden nyitott szemmel gondolkozó ember látja. De látják már a szakkörök is. Egy ilyen szakvélemény került legutóbb hozzánk, melyet érdemesnek és érdekesnek találunk a megemlítésre.

Az ország egyik leghíresebb leánygimnáziuma, a magyarországi ág. ev. egyház budapesti Veress Pálné-utcai leánygimnáziuma körlevelet küldött szét az országban, melyben bejelenti, hogy a leánygimnáziumi oktatás nem felel meg a mai időknek, azért háztartási tanfolyamot nyit meg szeptemberben, mint olyat, mely ma helyesebben szolgálja a leánynevelés ügyét, mint a gimnázium. A körlevél szószerint a következőket mondja:

„Ma, amikor a nőknek a kenyérkereső pályákon való elhelyezkedése mindig nehezebbé válik, igen fontos és szükséges, hogy a leányifjúságot visszavezessük eredeti hivatásához. Felébresszük benne az otthon iránti szeretetet, felelősségérzetet és céltudatosan ráneveljük a családi életre, hogy korunk túlmodern felületes asszonytípusától eltérő, nemes, józan gondolkozású, női hivatása magaslatán álló szigorúan keresztyén erkölcsi alapon élő, családjáért örömmel dolgozni tudó, a pénz, anyag, idő és erő felhasználásához értő műveit és sokoldalú háziasszonyokká váljanak.”

így a körlevél. Azután pedig bejelenti az ország ez első leánygimnáziuma, hogy e célok biztosítására a gimnázium mellé megnyit egy a mai időknek megfelelő leánynevelő tanfolyamot, amelyben a lányok „gyakorlati kiképzést nyernek, hogy úgy a háziasszonyi, mint a feleség és az anya szent hivatását is híven betölthessék.”

Ha egy leánygimnázium tanári kara és igazgatósága így ír, e tény mellett egyetlen leányos apa és anya sem mehet el könnyedén. Szülők! Adva van a feladat. A megfejtésén szabad gondolkozni. Mert semmiféle véleményt sem szabad gondolkozás nélkül elfogadni, még akkor sem, ha illetékes helyről származik is. De gondolkozni felette szabad, sőt talán kell is...

(1934 augusztus 25.)

ÜNNEPELNI NEM LEHETETT

a tegnapi napon, mert így óhajtotta azt Nagyurunk; emlékezni azonban nemcsak szabad, hanem úgy érezzük, hogy kötelesség is, hiszen a magyar ember sohasem volt hálátlan nagyjával, jóltevőivel szemben.

Emlékezzünk tehát...

Emlékezzünk 1920 március elsejére, amikor Kormányzó Urunk átvette az örvények között hánykolódó nemzeti hajó vezetését; emlékezzünk arra a másfél évtizedre, amely azóta az ő bölcs kormányzása alatt elment fejünk felett. Emlékezzünk 1920-ra, hiszen háromnegyed század után, a Kossuth Lajos kormányzása után akkor vette újra gondozóba magyar kéz ennek a nemzetnek az ügyét, s ez a magyar kéz lett orvoslója amaz emésztő betegségeknek, amelyek akkor a nemzetet már-már a sír szélére juttatták. Ez áldott magyar kéz szerető gondoskodásának, 15 éven át folyó szakadatlan munkásságának eredménye az, hogy a betegség gyógyult, az ezeréves nemzet a lábadózás után a teljes megerősödés útjára lépett, s ma már egészséges szervezettel folytathatja a jövő biztosításáért szükséges energikus küzdelmét, folytatja pedig a biztosságnak azzal a megnyugtató érzésével, hogy e küzdelmében szerető Nagyura örökös szemei vigyáznak felette továbbra is.

A magyarok Istene tartsa fenn e helyzetet még sokáig, áldja meg e nemzet számára hosszú élettal e nemzet büszkeségét, jövő reménységét, Nagybányai Horthy Miklóst, a legelső magyar embert.

(1935 március 2.)

A HELYBELI VÖRÖSKERESZT EGYLET

vasárnapi közgyűlésén az elnöki jelentések kapcsán jutott nyilvánosságra, hogy az egyesület elnöksége a múlt évben közel 250 szegény család részére juttatott jótékony adományt anélkül, hogy erről a megajándékozottakon kívül mások tudtak volna. Még csak az újságba sem került bele a dolog. Az elnökség elvégezte csendben a maga kötelességét, s ezzel az ügy befejezést nyert.

Szóvá kell tennünk, nem azt, ami történt, hanem azt, ahogyan történt. Példaként kell ezt a dolgot odaállítani azok elé az egyesületi vezetők és mások elé, akiknél majdnem nem az a fontos, hogy jót tegyenek, hanem az, hogy abból a saját személyüknek reklámot csináljanak, s azáltal még személyes előnyhöz is jussanak. Példaként kell ezt az eljárást azok elé állítani, akik szívesen mondják el vélt érdemeiket önmaguk az int er v - jura könnyen váltakozó újságíróknak csak azért, hogy az az ő buzgó jótékonykodásukat felmelegítve, ismételve is a világ elé tárja... Mert jótékonytságot úgy is lehet csinálni, amint azt a Vöröskereszt elnöksége is teszi... Sőt...

(1935 április 19.)

KÜRY KLÁRA,

a boldog békeévek országszerte ünnepelt nagy primadonnája, szombaton reggel meghalt Budapesten.

Annak a kornak volt primadonnája, amely korban a színésznőnek nem meztelen combokat és egyebeket kellett mutogatni, hogy sikerre vigye a darabot, hanem énekelni és játszani kellett tudni. Abban a korban rajongta körül egy nagy ország művészetkedvelő közönsége, amikor a színésznő valóban művésznő volt, de amikor ezt a megnevezést nem is osztogatták ám mindenféle brettlitündérnek.

És ennek a kornak is a legelső művésznői közé tartozott Küry Klára a Blahánékkal, Pálmay Ilkákkal, Bárdi Gabikkal együtt, kiknek művészete és pedig ének- és játékművészete egyaránt tette nagy színházi események színhelyévé az akkor még Kerepesi-út híres színházépületét: a Népszínházát. Forró színházi esték folytak ott le, mikor Küry Klára lépett fel a Liliben, a Nebántsvirágban, a Szultánban, a Szép Helénában és a többi értékes operettben.

A magyar operettszínművészet klasszikus korának utolsó képviselője távozott el Küry Klárában az élők sorából, hogy tovább éljen abban a halhatatlanságban, amelybe tulajdonképpen életében beköltözött akkor, mikor két évtizeddel ezelőtt visszavonult a színpadtól.

Hétfőn délelőtt temették a fővárosban a farkasréti temető halottasházából. Egyszerű tölgyfakoporsóját a régi színészgárda tagjai állották körül, s ők vettek tőle megható búcsút. A mai színészvilág egetostromló titánjai, az autós és villatulajdonos primadonnák távolmaradtak... Talán érezték, hogy a nagy halott primadonna és köztük nincs semmi kapcsolat...

(1935 május 4.)

DEBRECENBEN

mozgalom indult meg egy középfokú gazdasági iskola felállítása végett. Az előkészítő tárgyalásokat már megkezdték, s Darányi Kálmán földművelésügyi miniszter a kormány segítségét is megígérte. Talán már szeptemberre megnyitják az iskolát. A gazdasági iskola felállításával megszűnik Debrecenben az szinte komikus helyzet, hogy a Hortobágy fővárosának, a legnagyobb magyar gazdavárosnak van öt gimnáziuma, vannak kereskedelmi és ipari iskolái, csak éppen középfokú gazdasági iskolája nincs. Úgy látszik, hogy a magyar társadalmi felfogás mégis csak idomul a XX. századhoz. Végre még az a csuda is megtörténik a Tisza mellékén, hogy ráeszmélnek arra, hogy a mai gazdasági éleibe való helyes beilleszkedéshez nem accusativus cum infinitivóra, hanem gazdasági szaktudásra és közgazdasági műveltségre van elsősorban szükség...

(1935 június 29.)

A KERESKEDELMI MINISZTER

tervbevette, hogy a vendéglőkben, szállodákban megszünteti a borraivalót, s helyette a százalékos rendszert vezeti be.

A terv mindenesetre helyes, a hibája legfeljebb csak az, hogy most kerül csak megvalósulásra, amikor Európában még csak Jugoszláviában van meg a borraivalórendszer. Helyes tehát, ha végre mi is eltemetjük. De nem értjük, hogy miért kell helyette a százalékos rendszer? Miért kell akármilyen más rendszer? Ha bemegyek a fűszerüzletbe vagy a cipőkereskedésbe és száz más helyre vásárolni, kifizetem az áru értékét, és távozom. Eszembe se jut borraivalót adni. Ha vásárolok, természetes, hogy az árút kezembe kell adni, fel kell próbálni, be kell csomagolni, stb., s ez a kiszolgálás nem tartozik rám. Az üzlet feladata ez. Miért kell akkor a kiszolgálást megfizetnem épen az étteremben, hiszen ott még kevesebb a kiszolgálás, mert az árút be sem kell csomagolni, azt én végzem el az üzlet helyett?

Sutba tehát nemcsak a borraivalóval, hanem a százalékos rendszerrel is ... Észszerűtlen mind a kettő.

(1935 július 6.)

FELAKASZTOTTA MAGÁT

egy 12 éves gimnazista gyerek, mert félt a pótvizsgától. Az eset Miskolcon történt, de megírta a legtöbb fővárosi újság, sőt nagyszámmal a vidéki lapok is. A szenzációban, amivé felfújták ezt a sajnálatos, de országos viszonylatban mégis jelentéktelen esetet, nem az volt a fontos, hogy elpusztult egy emberélet, hogy egy munkás magyar kézzel kevesebb nő fel, mert hiszen az ország négyezernél több községében átlagosan naponként történnek öngyilkosságok, és a hírlapok nem írják meg annak századrészét sem. Nem az emberélet elpusztulásáról való megemlékezés volt tehát a fontos a szenzációban, hanem az, hogy gimnazista volt a tettes, és félt a vizsgától.

Rejtett támadás történt itt az iskola ellen, mely állandóan megisméltődik minden bizonyítvány- vagy intőosztáskor, amikor a tanár esküvel fogadott kötelességet teljesítve, tisztességes viselkedésre, vagy becsületes munkavégzésre akar kényszeríteni a neki törvényesen biztosított eszközökkel egy-egy haszontalan, vagy már gyermekkorában az édes semmittevés elvét követő éretlen lurkót.

Nekünk az az elméleti véleményünk, hogy az iskolában egyetlen normális eszű gyermeknek sem volna szabad megbukni, mert az iskolának nem tanultatni kell és nem leckét kell kérdezni, hanem tanítani; az ismertetendő anyagot a tanteremben meg kell tanítani, s ebben az esetben nincs szekunda, nincs intő. És ha ennek dacára is történnek bukások, azt nem feltétlenül a tanár terhére könyveljük el, hanem annak a rendszernek a bűnéül rójuk fel, amely a tanárnak nem teszi lehetővé, hogy ezt az elvet a gyakorlatban is keresztülvihesse. Ha tehát ilyen sajnálatos atrocitások előfordulnak, mint a miskolci eset, azért ne az iskolát és ne a tanárt, hanem a közoktatás rendszerét lehetne csak jogosan és helytállóan vádolni, vagy felelősségre vonni. De csak lehetne; mert még ez a rendszer se tekinthető az ilyen esetekkel szemben főbűnösnek.

Hát ki tekinthető annak? Azt is megmondjuk teljes nyíltsággal. A szülői ház a főbűnös. Az a szülői ház, mely ismeri

az iskolai rendszert, s mégsem alkalmazkodik hozzá a saját jól felfogott érdekében, ha már azt meg nem tudja változtatni. Az a szülői ház a főbűnös, amelynek feje nem szégyelli kimondani 10—12 éves gyermekéről, hogy nem bír vele. Az a szülői ház a bűnös, mely nem akar tisztas, helyes nevelést adni szülöttjének, ellenben nemcsak azt, hanem még az ő hibájának a helyrehozását is az iskolától várja. Az a szülői ház a bűnös, mely nem neveli munkavégzésre, kötelességteljesítésre a gyermeket, sőt füle mellett engedi el azokat az idejekorán érkező figyelmeztetéseket is, amelyek ez ügyben az iskolától hozzáérkeznek. Az a szülői ház a főbűnös, amely tíz hónapon keresztül elnézi gyermeke lustaságát, sőt naplopását, s legfeljebb a tizedik hónapban kezd „érdeklődni” a gyermek iránt és könyörögni a kegyelem-elégségéért. Az a szülői ház a bűnös, mely az év végén kapóit elégtelen után sem gondol arra, hogy nyáron a kedves csemete úgy készüljön el, hogy annak sikere ne legyen kétes, hogy attól ne kelljen félnie, és a félelem miatt a kötélhez nyúlra. Ez a szülői ház a bűnös, tisztelt hírlapíró urak. Azt a szülőt tessék az öngyilkosságért és egyebekért felelőssé tenni, aki mindezeknek elsősorban volt okozója, s mint ilyen, a megérdemelt súlyos büntetést maga vontatta a saját fejére szülői kötelességeinek elmulasztása, elhanyagolása által. Ne a tanárt tessék pellengérré állítani akkor, mikor minden más az ügyben szereplő sokszorta hibásabb, mint ő.

Tanév elején vagyunk. Kezdődik az iskolai munka. A szülőkhöz szólunk. Teljesítse a természeti törvény és az isteni parancs által diktált kötelességét mindenki gyermekével szemben, s ez esetben nem fog gyermeke elbujdosni, kezében az intővel vagy a szekundás bizonyítvánnyal, s nem fog a javító vizsga helyett az öngyikosságra készülni. Ha pedig a szülő elhanyagolja gyermeke nevelése terén kötelességét, és ennek következtében tragédiák játszódhatnak le, akkor ne keressen bűnbakot az iskolában és a tanárban, hanem saját fejére hintsen bűnbánóan hamut, s vezekeljen elkövetett hibájáért.

A tisztelt hírlapírodalom pedig, mikor a diákragédiákról megemlékezik, ne azt emelje ki, hogy a gimnazista azért lett

öngyilkos, mert félt a vizsgától, hanem azt írja meg, hogy felakasztotta magát egy gyermek, akit a szülei nem neveltek helyesen, s egyébként sem teljesítették vele szemben szülői kötelességüket.

(1935 szeptember 14.)

LÁNYOMNAK MONDOM,

de menyem is érthet róla. Szerkesztői üzenetet adunk itt egy hozzánk intézett levélre, mely méltatlankodik, hogy beküldött „költői versét” nem közöltük „még”, sem a vele küldött „szociálizmusi” cikket. Válaszunk egyszerű és rövid: Nem is fogjuk közölni.

Ezzel be is fejezhetnénk üzenetünket, hogy azonban meg is indokoljuk ez eljárásunkat és hogy több oka legyen a méltatlankodásra, még azt is megüzenjük, hogy a „szociálizmusi” cikkét el sem olvastuk. Csak belekezdtünk. Igen, mert művészet volt megállapítani, hogy azok a szarkalábok, melyeket a papírra karmolt, milyen betűk is akarnak lenni tulajdonképpen. Igen, így volt.

Ön, kedves költő és cikkíró, az elemi iskola első osztályának színvonalán sem áll betűvetés dolgában. A helyesírásról halvány sejtelve sincs. A mondat szerkesztésnek még csak az ábécéjét sem ismeri. Költői és írói tekintetben százszázalékos analfabéta, és mégis írni akar. Tárgyi mondani valója nincs semmi. Az kavarog szellemi gyomrában, amit itt-ott hallott, de meg nem értett, és mégis másokat akar tanítani írása által.

Mentsége csak egy van e helyzetben, az, hogy a bűn, hogy mégis ír, nem az Öné, hanem a köré, melyben él. Csonka hazánkban ugyanis hatmillió hétszázötvenezer író él ezidő szerint, ugyanis ennyi ember tud írni, olvasni a statisztika szerint és ez mind azt hiszi magáról, hogy mindjárt író és újságíró is. Ezenkívül még csak egy dolog van, amihez többen értenek, t. i. a politikához, az ország ügyeinek intézéséhez, mert abba az is beleavatkozik, aki soha életében egy könyvet sem olvasott végig, még az ábécét sem, aki még a nevét sem tudja leírni.

Kedves Költő és író Polgártárs! Higyje el nekünk, hogy nem lesz kisebb ember, ha nem ír az újságba. Higyje el, hogy Önnek a mestersége, a foglalkozása terén kell kitűnni embertársai közül, ha már ki akar tűnni. Higyje el, ahhoz, hogy valaki az újságba, a nyilvánosság számára írjon, tehetség, képesség és sok-sok iskola kell, akinek ezek közül egyik sincs meg, az, mi-

ként egy nagy magyar író mondta: szántson és vessen, s hagyja másnak az áldozatot.

Jóindulatú, igazán az Ön érdekét szolgáló üzenetünk tehát az: soha életében kezébe ne vegye többé a pennát azért, hogy, a nyilvánosság számára írjon. Ha szereti önmagát egy kicsit, ezt a tanácsunkat megfogadja.

(1935 szeptember 21.)

DEBRECEN ÉS NYÍRBÁTOR UTÁN

a közigazgatási bíróság Budapest déli kerülete tíz országgyűlési képviselőjének mandátumát is megsemmisítette. Megállapította a bíróság, hogy a választási bizottság eljárása szabálytalan volt, az ajánlások elbírálása pedig komolytalanul történt. A választási elnököt és a két bizottsági tagot büntetéssel is sújtotta a bíróság.

Ezek a részletkérdések bennünket nem érdekelnek, sőt a választás megsemmisítése sem. Érdekel azonban az a háború után való időkből meghonosodott eljárás, amely fontos közügyek intézésére nem áll olyan személyeket állítani az első sorokba, kikről azt kell megállapítani a bíróságnak, hogy szabálytalanul, sőt komolytalanul járnak el a rájuk bízott ügyekben. Az ilyen bírói megállapítás szerintünk lesújtóbb arra a közszellemre, mely eltűr ilyen megbízásokat, tisztségosztásokat, mint azokra a személyekre, akik a hibát elkövették.

(1935 október 5.)

OKTÓBER HATODIKA

örök emlékeztetője marad a magyarságnak. Emlékeztető arra, hogy volt itt egy uralkodó család, melynek első tagjától az utolsóig nem volt más célja, mint leigázni e nemzet szabadságát, letörni függetlenségét, hóhérbárddal némítani el ennek a nemzetnek azokat a nagy fiait, kik az ősi magyar jogokért szót vagy fegyvert mertek emelni.

Emlékeztető ez a nap arra, hogy volt egy uralkodó család, mely reászabadította csahos vérebeit erre a nemzetre, ideküldte a Karaffákat a Haynaukat, hogy szennyes lelkük indulatától vezettetve magyar vérben gázoljanak.

Emlékeztető ez a nap arra, hogy volt egy uralkodó család, melynek első ivadéka a keresztyén Európa megmentőjének: a nagy Hunyadi Jánosnak fiát, a daliás Hunyadi Lászlót vérpadra hurcolta, a gyermek Mátyást pedig a budai vár penészes börtönébe dobatta.

Emlékeztet ez a nap, hogy attól az első Habsburgtól kezdve, kinek Hunyadi-vér tői volt véres a keze, addig a Habsburgig, aki 1849 október 6-án Aradon tombolta ki magát magyar gyűlöletében, nem volt ebben családban senki, aki hálát érzett volna az iránt a magyar nemzet iránt, mely őseit hozzájuttatta nemcsak a fényes múltú római német császársághoz és Ausztria birtokához, hanem jogara alá adta a Kárpátok övében belül elterülő ősi magyar földet is.

Emlékeztető ez a nap s egyben figyelmeztető a jövőre nézve. Mementó, mely azt kiáltja kérdőleg felénk: Magyar! Ilyen múlt után mit tudsz remélni 1849 október hatodik napjának szereplőitől?...

(1935 október 5.)

VÁLASZTÁSOK ELŐTT.

A városi képviselőtestület tagjai egy részének mandátuma lejárván, helyükre újakat választ a város polgársága. Választások előtt vagyunk. Választási mozgalmakkal van tele a város már hetek óta. Jelöltek mozgolódnak, jelölők vitatkoznak, pártok, csoportok készülődnek, szóval folyik a munka mondhatni minden vonalon. E nagy készülődést, e nagy mozgolódást nem tartjuk indokolatlannak. Elvégre fontos dologról van szó. Arról, hogy kire bizza e város polgársága a saját ügyét, kikre bizza a város jelen és jövő életének vitelét, irányítását. Indokolt, hogy mérlegre teszik a jelölteket. Helyes, Iwgy megnézik Pétert is, Pált is, és szükséges is úgy a polgárság, mint a város érdekében, hogy csak azok kerüljenek be a város parlamentjébe, akik e mérlegelés alkalmával nemcsak nem találtatnak könnyűnek, hanem ellenkezőleg: súlyosoknak, értékeknek bizonyulnak. Az ilyen személyekre nyugodtan bízhatja a polgárság a maga és a város sorsát, mert az ilyenekben megvan nemcsak a munkára való képesség és készség, hanem a felelősségérzet is azért, amit mondanak, vagy épen cselekesznek.

E képességről, a jelöltek ilyen alkalmatosságáról a város polgárságának előre meg kell lenni győződve. Előre látni és tudni kell, hogy a jelölt meg fogja-e állni a helyét a közgyűlési teremben. Miből lehet ezt előre tudni? Semmi másból, mint a kiválasztott jelölt eddigi munkásságából s e munkásság mérlegeléséből. Mert aki a polgárság soraiból ki akar emelkedni, annak arra rá is kell szolgálni. Az nem elegendő, hogy a világra jött. Nem elegendő, hogy eddig magának élte életét, nem elegendő, hogy jó földműves, jó iparos, jó kereskedő volt eddig. Nem elegendő, hogy esetleg nehezen, de úgy ahogy an mégis lerázta magáról az iskola porát, ilyen vagy olyan oklevelet szerzett, s ennek birtokában jó pénzért pereket vitt vagy hivatalt töltött be. Mert ebből nem a köznek, hanem magának az illetőnek volt haszna. Ezzel még nem tett semmit polgártársaiért, nem dolgozott a közért. Még kevésbé elegendő a jelöltséghez, hogy ehhez vagy ahhoz a párthoz tartozik, mert hiszen a vá-

ros polgársága egyetemes érdekeiért kell a fórumon helyt állnia, s a város élete más és több, mint a pártok élete. A város életében nincsen helye olyan elkülönüléseknek, mint amilyen talán indokolt az országos politikában. És legkevesbbé minősít a jelöltségre az a tény, hogy valaki végigházalta a politikai pártokat, s hol itt, hol ott próbálkozott törtetőleg kierőszakolni magának egy jelöltséget, esetleg még pártaláffürészelési eszközök árán is.

Joggal tolul ezek után előtérbe a kérdés: ki szolgált reá tehát arra, hogy a polgárság a közdolgok vitelével bizza meg, reáruházván a maga vitális érdekeinek képviselőjét. Felelet: senki más, mint az, akinek a közélet terén végzett eddigi munkája megérdemli ezt a szép és értékes jutalmat. Az, aki nem a pártokat járta ide-oda vándorolva azért, hogy valahol végre révbe érjen, hanem dolgozott a közért, dolgozott az egyéni érdekein felül, dolgozott önzetlenül, elkerülve még a látszatát is annak, hogy ezt számításból, az önmaga jövője szempontjából tenné. Az érdemli meg azt a bizalmat, melyet egy jelöltség jelent, aki a múltban a közért végzett önzetlen munkájával biztosítékot nyújt a jövőre nézve is arra, hogy tud is, akar is dolgozni polgártársaiért, s azok összességének, az egész városnak fejlődéséért, boldogulásáért. Ha egy cselédet szolgálatba akarunk fogadni, azt kérdezzük, azt nézzük, hogyan szolgált eddig. Ha szolgálatáról megfelelőt, jót hallunk, akkor fogadjuk magunk mellé. Mennyivel fontosabb ügykör az, melyet a képviselő betölt. Küldhetünk-e azért oda valakit anélkül, hogy meg ne nézzük előbb, vajjon dolgozott-e már valamit a közért, s ha dolgozott, miként forgolódott a köz szolgálatában? Nem küldhetünk a város közgyűlési termébe olyan embert, aki mögött értékelhető múlt nem áll, hiszen, ha a múltban a közért semmit sem dolgozó embert is beküldhetünk, akkor tulajdonképpen nem is kellene választás sem, hanem a város felnőtt korú lakosai közül egyszerűen csak sorsot kellene húzni, s kihúzni annyi ember nevét, ahány hely üres. A választás fogalma épen azt jelenti, hogy válogassuk ki az értékeseket, az arravalókat, a többiek közül munkában, képességben kiemelkedőket, mert

bennük, személyükben van a garancia arra nézve, hogy jól képviselik érdekeinket.

A városi képviselőválasztás előtt ezeket, e gondolatokat, amelyek talán nem is újak, talán közismertek és sokak által vallottak is, azért vetettük papírra, hogy ezek hangoztatásával is, mint minden eddigi más írásunkkal is, szolgáljuk a közt, szolgáljuk e város jól felfogott érdekeit, és e sorok tartalma felett való gondolkodásra bírjuk azokat a polgártársainkat, akik eddig emez, itt hangoztatott elveket álig vették figyelembe akkor, mikor elindultak a jelölő gyűlésre, vagy a szavazó urnákhoz.

(1935 december 7.J)

BÚCSÚZUNK

attól az esztendőőtől, melyet mint egy jobb idők kezdetét üdvözlünk születésekor. A lefolyt napok tapasztalatai után sokan csalódottan állnak sírja szélén, s kesernyés hanghordozással állapítják meg, hogy ez sem hozta meg vágyaik teljesülését, nem váltotta valóra reményeiket. Pedig mennyit fáradtak, mennyit küzdöttek, hogy kikényszerítsék tőle azt, ami után vágyódtak.

Sokan kérdezik: Lehet-e ezek után hinni még a boldogabb új esztendőben? Lehet-e még remélni céljaink valóra válását, ideáljaink beteljesülését? Lehet-e még tovább éleszeni azt a tüzet, mely lelkünkben élve, emberi sorsunk tökéletesítése felé űz, hajszol bennünket? ...

Lehet, sőt kell!

Az a tűz, mely lelkünkben lángol, emel fel bennünket a teremtettség piedesztáljár a, ez vonszolja a gyarló testet a tökéletesedés országútján előre, ez emel az eszmék világába, közelebb az emberi boldogság ama fokához, amelyre való eléréshez az elkövetkezendő új esztendőre is szükség van. Az új esztendő, ha nem is teljesít be minden reményt, de, mint a végtelen idő egy porszeme, közelebb juttat a célhoz, s ez által több boldogságot ad a múltnál.

Azért „ember csak küzdj és bízva bízzál!” ... Minden új esztendő közelebb visz az élet nagy szakaráján a boldogság oázisához.

(1935 december 28.)

CSUKOTT AUTÓBAN

vittek Debrecenben egy urat a rendőrségről az ügyészség fogházába, mert sikkasztott, közpénzt lopott. Ellopta tehát az enyémet is, ha keveset is. Ha fillért is. Mert nem az a fő, hogy mennyit lopott, hanem az, hogy lopott.

És ennek dacára autóban szállították. Hozzá csukottban. Én ezen jobban felháborodtam, mint azon, hogy az ipse lopott. Mert a lopása csak egyéni kisiklás, de a csukott autó hatósági intézkedés volt. Kérem: Hát olyan világ van nálunk, hogy a gazembernek jut csukott autóra is? Avagy talán a becsületes emberek is mind autón járnak nálunk? A debreceni téglavetőből, vagy a helybeli Vénkertből a csak félig felöltöztetett gyermekeket is csukott autón szállítják talán az iskolába? Avagy erre nincsen autó, csak az úri sikkasztó számára van, hogy az ne szegyenkezzék szállítás közben?

Meg aztán! A többi gazembert is autón viszik a börtönbe? Én azt láttam, hogy Feketési Gábor napszámost, aki azért lopott, mert nem volt mit enni a családjának, gyalog kísérték hosszú kilométereken a csendőrök a dutyiba. S ugyanakkor az úri betyárt, aki azért lopott, hogy züllött nőekkel szórakozhasson, csukott autón viszik egyik utcából a másikba. Vájjon megfelel-e ez a jogegyenlőség elvének?

Az úri zsvány szerintünk még kevesebb kíméletet érdemel, mert az a tanultságánál fogva jobban tisztában van cselekedete jelentőségével, mint az iskolázatlan vályogvető cigány. Mindaddig tehát, míg a vályogvető cigányt autón nem viszik, ha lop, tiltakozunk az úri haramiák autóztatása ellen.

Tiltakozunk, mert az a mi adófilléreinkből történik...

(1936 január 4.J

ÚJ TÍPUS ALAKULT KI

a háború után következő lecsúszott társadalomban, azoknak a szerénytelen törtetőknek a típusa, akik maguk írnak magukról, maguk beszélnek magukról, s mind ezt egyes, szintén megfoghatkozott erkölcsű újságok nyomán teszik, azok szájába adva mondanivalójukat. Az önreklámozás e visszataszító írásaiból szerkesztőségünkbe is sok jött már össze az utóbbi évek során, néhány asztalfiókra való van már belőlük, amelyeket megőriztünk az utókor számára is a mai idők jellemzésére, s annak igazolására, hogy „korunk” kiváló egyéniségei hogyan akartak bevezetni a jövő elé, s néhány könnyebb fajsúlyú újságíró útján hogyan sikerült is ez egyiknek-másiknak.

A háború előtti intakt erkölcsi felfogású világban nem történhetett volna az meg, ami ma elég gyakori, hogy t. i. egy kiválóság maga írjon magáról cikket, s megkérje kedves barátját, a „szerkesztőt”, hogy azt közölje le, mint a lap véleményét. Viszont újságszerkesztő sem került abban az időben, aki azt leköszölte volna. Ma sajnos van abból is bőven, aki megteszi. Az se igen fordult elő a múltban, hogy az úgynevezett „közéleti előkelőség” maga menjen be a szerkesztőségbe, s maga beszéljen dithirambusokat arról, hogy ő milyen kiválóság, amelyet aztán a hasonló mentalitású újságíró egy kis ellenszolgáltatás fejében nyomdafesték alá juttat. Régen azt tartották, hogy az öndicséret magyarán kimondva: bűdös. Hát ma is az az, csak az orrok romlottak meg, csak a jóízlés fogyatkozott meg sokaknál, és pedig nem jelentéktelen mértékben. Ma a szerénytelen törtetők szobrának elkészítéséhez, szomorú valóság, igen könnyű modelt találni...

Régen az egyén hallgatott, ellenben a jól végzett munka beszélt az ember helyett; ma az ember beszél önmagáról, vagy

írat akkor is, ha a munka csekélyke, vagy talán épen csak annyi, amennyinek elvégzése egyszerű kötelesség. A hangos törtetőknak mai szomorú szereplését azért tesszük szóvá, hogy leszögezzük az utókor számára: mi láttuk és ismertük azt az izléstelen szerénytelenséget, mellyel önmagukat felfújni igyekeztek korunk mesebeli békái...

(1936 január 11.)

EGY ÜNNEPSZERŰ TEAESTÉLY

volt a Kossuth Lajos Otthonban igen nagy közönséggel. Szükségesnek mutatkozik, hogy a közönség egy részén fésüljünk egy keveset. A fésülésre leginkább rászolgált az a pár jelenlevő, akinek a műsor szavalatszáma alatt, amikor a terem teljes csendben volt, még figyelmeztetés után is folyton járt a szája. Aki nem tudja, hogy egy társas összejövetelen, ahol ráadásul még magas állású idegen vendég is van jelen, hogyan kell viselkedni, az maradjon otthon, vagy ha eljön ilyen helyre, tanuljon az ott megjelentektől illemet, s kövesse azok példáját. Fésülésre érdemes másoknak a magatartása is, mellyel magukat mindenáron mutogatni akarják, olyan helyekre is furakodnak a leülésnél, amely nem illeti meg őket, vagy ahol nincsen keresni valójuk. Ezek viszont a szerénység terén vehetnek másoktól leckét.

(1935 március 9.)

MIT NE FELEJTSÜNK EL MÁRCIUS 15-ÉN.

Azt első sorban, hogy a magyar szabadság hajnalhasadásának évfordulója csak néhány év óta nemzeti ünnep. Csak pár év óta lehet ünnepelni hivatalosan e napot, mióta az isteni Gondviselés megszabadított bennünket nemzetünk félezer éves ellenégeitől: a Habsburg-királyoktól...

Nem engedték meg a hivatalos ünneplést, mert mikor 1848-ról emlékeztünk, mindannyiszor fel kellett újítani, hogy a Habsburg-kamarilla tiporta le az orosz cár segítségével a magyar nép 48-as szabadságharcát. Ők üzték a hontalanságba a magyar nép édesatyját, Kossuth Lajost, a magyar jobbágység felszabadítóját ...A Habsburgok keze véres a magyar honvédség 13 hős tábornokának s az 1848-as szabadságharc sok más jeles politikusának kiontott véréből. A Habsburgok pribékje volt a hóhér Haynau, a bresciai hiéna, aki főbe lövette, bitófájára küldte, vagy keserves rabságra vetette a magyar hazafiak százait az első magyar miniszterelnöktől: Batthyány Lajostól kezdve a Hajdúkerület kormánybiztosáig: Silye Gáborig.

A Habsburgok cinkosai, az ő kunyorulásuk folytán ránk özönlött muszkák ölték meg a segesvári csatatéren a magyar föld lánglelkű dalnokát: Petőfi Sándort... Világos és Arad, Budavár vagy a debreceni nyúlási legelő, ahol mindenütt magyar vér öntözte a földet, mind a Habsburgok fejére szórja átkait, mert az a sok drága magyar vér miattuk ömlött ki...

Azért nem engedték a múltban ünnepelni 1848 évfordulóját, hogy ne emlegethessük, ne újíthassuk fel emlékezetünkben e borzalmas, ellenünk elkövetett vétkeiket. Azonban mi nem felejtünk. Amikor emlékezünk a nagyokra, a dicsőkre, akik értünk életet és vért áldoztak, lelki szemeink elé mered a véres bécsi kéz, a Habsburg-kéz is, mely a magyart félezer éven át fojtogatta, s mely 1848-ban is ki akart bennünket törülni a szabad nemzetek sorából.

(1936 március 14.)

HISSZÜK,

hogy tárgyilagosan gondolkozó emberek megbocsátják, ha ez egyszer a magunk dolgával foglalkozunk. Utóvégre magunk körül is lehet fésülni való. Sőt van is.

Hetek óta van tudomásunk róla, hogy személyes bosszú és más emberi tökéletlenségek bacillusaitól alig kétségbevonhatóan inficiált mozgalom folyik ellenünk. Részvényvásárlás, gyűjtés, emberek főzése, gyúrása, aláírás gyűjtése, itt-ott szeledebb megfélemlítés stb. szerepelnek a módozatok között, amelyekkel a mozgalom felelős szerkesztőnk leváltását és a régi garnitúra élre állítását célozza. Eszközeit a mozgalom a személyek szerint változtatja. Ha úgynevezett élharcos kerül a megdolgozó kezébe, akkor felelős szerkesztőnk mint öreg csuklyás szerepel. Ha ellenzéki vétetik kézbe, akkor egyébként elvűi nemzeti egységpárti volta dacára is az fáj a gyúrónak, hogy Eckhardtra egyszer-egyszer ráolvassuk a magunk igazságát. Ha harmadik fajta mentalitású egyéntől óhajtják „elvárni” a mozgalomhoz való csatlakozást, akkor azt játssza ki a bájos mozgalom, hogy túlságosan kormánypártiak vagyunk, hogy nagyon csöpögünk a lojalitástól, holott kritikát kellene gyakorolni a kormány ténykedéseivel szemben. A szent cél tehát nem igen válogat az eszközökben. Hát még aztán ami elhangzik a lapban nem eléggé dicsérgetett s magukat mellőzöttnek érzett előkelőségek gravámeneiről, no annak már igazán se szeri, se száma...

Ebbe a mozgalomba akarunk belesimítani bontófésűnkkel és elmondani a következőket: Sohasem varrtuk magunkat senkinek a nyakára, nem kilincselünk, nem kunyoráltunk soha senkinél egyéni érvényesülésért. Nem ajánlgattuk magunkat sem jobbra, sem balra. Kizárólag csak odamentünk mindig, ahova hívtak. Nem házaltunk, nem agyarkodtunk soha senki ellen azért, hogy annak pozíciójába magunk fészkeljünk, magunk telepedjünk bele. Ez nem fért össze, hogy egyebet ne mondjunk, az Önérzetünkkel...

Nem sütögettük a közélet tüzénél a saját pecsenyénket

sem. Szerkesztői mivoltunkat nem használtuk fel trambolinnak semmire. Hízelegni sem volt szokásunk sem valódi, még kevésbé álnagyságok előtt, csupán az érdemet ismertük el, természetesen csak ott, ahol valóban volt is. Véleményünket nem rejtettük véka alá még akkor sem, ha azzal az elevenre tapintottunk. Igazmondásunkért, nyíltságunkért, gerinces voltunkért természetesen nem barátokat, hanem inkább ellenségeket szereztünk.

Hívásra kerültünk e laphoz is. Többszöri felszólításra fogtuk csók meg a szerkesztői tollat, s akkor is, ehhez is feltételeket szabtunk. Közel egy évtizede dolgozunk e kulturális vállalatnál; hogy milyen eredménnyel, azt a jelen tárgyilagos személyiségein kívül a jövő emberi gyarlóságtól letisztult történelmi szemlélete fogja megítélni. Szerénytelenség nélkül mondhatjuk azonban, hogy az ítélettől nem félünk.

Nevünk a lapon nem jelentett munka nélkül való üres hivalkodást. A lapot legtöbbször magunk írtuk, vagy kizárólag magunk hoztuk össze annak anyagul. Ennek dacára nem küldtünk be soha a nyomdába szerdán vagy csütörtökön azzal az üzenettel, hogy „kimerültünk, s keressenek valami lapanyagot”, pedig a „letört bimbó” címzett banális fogalmazványok és az öreg szekeres síri búcsúztatók töredékei szerkesztésünk ideje alatt nem komolytalankodtak a lapban, s a vezércikk helyén sem közöltük a rendőrségi talált tárgyak jegyzékét, mint az kiváló elődeink idejében történt.

Megbízatusunk bizalmi természetű volt a lapnál, s az ma is. Ebből kifolyólag sohasem késtünk állásunkat rendelkezésre bocsátani, valahányszor a bizalomnak nem megszűnését, hanem csak némi ingadozását is vettük észre, természetesen az arra illetékes tényezők részéről Mert mellétekintetekből származó, sőt személyi bosszúból és irigységből fakadó véleményekre magyarán szólva fütyölünk. Lemondásaink számára visszagondolva már akár jubileumot is ülhethénk ...

Amint eddig eljártunk, úgy fogunk tenni a jövőben is. Előttünk csak az illetékes tényezők véleménye az irányadó. Másoknak azért kár a benzinért, A fűró kagylók működése so-

hasem lesz előttünk irányadó szempont annak elbírálásánál, hogy helyünkön maradjunk-e vagy sem. Egy olyan ember véleményére is elmegyünk, akinek személyi hajszától mentes, tárgyilagos véleménye nekünk imponál, de a nem épen önzetlen jó öreg fűrészelők serege sem késztet bennünket indulásra — pedig talán pihenni is jól esnék egy évtizedes munka után —, mert városunk e kulturális vállalkozásával szemben kötelességet érzünk. — Egyelőre ennyit...

(1936 április 4.)

FURCSA LOPÁSI PER

folyt le a napokban Debrecenben. Egy urat, aki érettségi előképzettséget vallott be, azzal gyanúsítottak, hogy verset lopott. Másnak a szellemi termékét a magáé gyanánt hozta forgalomba.

Az illető vitatta, hogy a versek sajátjai. Erre megvizsgáztatták a saját verseiben előforduló kifejezésekből és nevekből, s ekkor kiderült, hogy a költő úr nem tudta, hogy ki volt Prometheus, de még azt sem, hogy ki volt Dózsa György és Mátyás király. Nem ismerte a közönséges latin szavak jelentését sem.

A furcsa vizsgáztatáson és a vizsgáló úr tudatlan feleletein a közönség jól mulatott.

Mi szomorkodtunk, mikor olvastuk ezt a bírósági vizsgáztatást. Szomorkodtunk azon, hogy van hazánkban iskola, mely e költő úrnak érettségi bizonyítványt adott...

(1936 május 2.)

EGY HIVATALOS HIRDETMÉNY

első sorait közöljük, melyet egy járásbíróóság elnöke tett közzé. Csak a város nevét helyettesítjük N-nel, egyébként szórói-szóra adjuk a hirdetményt a következőkben:

N. megyei város telekkönyve új kataszteri felvétel következtében az 1869. évi 1579. sz. rendelet értelmében átalakított és ezzel egyidejűleg azokra az ingatlanokra nézve, amelyekre az 1886:XXIX, az 1889:XXXVIII, az 1890:XXVI. törvény-cikkek és az 1912:VII. t.-c. 32—35. §-ai a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892:XXIX. t.-c. és az 1927:XXXIV. törvény-cikkekben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan fogantatott. Ez azzal a felhívással tétetik közzé: 1. hogy mindazok, akik az 1886:XXIX. t.-c. 15. és 17. §-ai alapján, ideértve e %-oknak az 1889:XXXVIII. t.-c. 5. és 6. %-aiban és az 1891:XVI. t.-c. 15. §-a) pontjában foglalt kiegészítést is, valamint az 1889:XXXVIII. t.-c. 7. §-a és az 1891:XVI. t.-c. 15. §-a b) pontja alapján eszközölt bejegyzések, vagy az 1886:XXIX. t.-c. 22. §-a alapján történt törlések érvénytelenségét kimutathatják, evégből törlési keresetüket írat hónap alatt, vagyis 1936. évi október hó 15-ik napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtásuk be.

Eddig van. Szól pedig ez a hirdetmény nem az ügyvédi kamara tagjainak, hanem neked, kedves polgártársam, aki bár átlagban az elemi iskola IV. osztályát végezted el, de ezek az ékes paragrafusok koponyádban bizonyára könnyvélkül is benne vannak, vagy ha nincsenek, hát könyvtáradban bizonyára ott feszengenék díszes vászonkötésben, ha nem is a Corpus Juris de legalább is a hatályos magyar törvények kötetei. A hivatalos felfogás, a fentiekből következtetve, legalább is ez. De miért is ne volna, hiszen a törvényt mindenkinek ismerni kell, s a régi, elcsépelet frázis szerint annak nem tudása még csak melegségül sem szolgálhat.

Ne is szolgáljon, magunk is azt valljuk. De ezzel kapcsolatban valljuk azt is, hogy valamelyes módot mégis csak kellene

arra találni, hogy megérthessük jámbor fejünkkel az ilyen hivatalos hirdetőanyagokat, hogy ne kelljen a legelőnyösebb tájékoztató megszerzése végett is ügyvédhez fordulni. Mert ez is olyan, mint az a jelentés, melyet nem régen egy szakközeg" egyik helybeli gyűlésen olvasott fel, s amelyre a gyűlés elnöke — teljes joggal — azt a megjegyzést tette a felolvasás elhangzása után, hogy most már fordítsák le magyarra.

(1936 május 9.)

A HŐSÖKNEK,

akik vért és életet áldoztak a világháborúba akaratán kívül behajszolt nemzetünk becsületéért, a tavasz legszebb hónapjának utolsó vasárnapján ünnepet szentelünk. Ünnepet szentelünk és emlékezünk róluk. Kegyelettel. Komoly, meghatott érzésekkel, amint azt tragikus sorsuk megérdemli. Virágot hintünk azoknak a sírjára, akiknek megadta az isteni kegyelem azt az utolsó kegyet, hogy szeretteik körében csukódják le szemük az örök álmra. Itthon. A magyar délibábos égbolt alatt.

A világháború magyar áldozatainak emlékezetét e hazai hűséggel és becsülettel őrzi, nemcsak, hanem ez emlékezetnek soha el nem halványodó megmaradását is biztosította azokban a márványtáblákban és művészi emlékművekben, melyekre az idő moha ellen is biztosítva írta fel nevüket. Mindezek dacára is úgy érezzük, hogy mulasztás terhel bennünket magyar véreinkkel szemben. Mulasztás, melyet jóvá kell tennünk. Kötelességünk van még velük szemben, melyet haladéktalanul teljesíteni kell.

Mi ez a kötelesség? Semmi más, mint az, hogy hazatérésüket biztosítani kell. Azokét is, kik még élve robotolnak Szibéria vagy Turkesztán füves mezőin, elszakítva itthon utánuk vágyakozó öveiktől s e nemzet testétől... s azokét is, kik a Piave vidékén, vagy a galíciai hómezőkön rogytak össze vérük elhullása közben, s még mindig idegenben porladoznak hamaik a lesüllyedt, s talán gazzal is benőtt s fejfavesztett sírok alatt. Az élőknek és a holtaknak hazahozatala egyaránt a nemzeti becsület kérdése, s májusi ünneplésünknek csak akkor nem lesz szépséghibája, ha ezt a kötelességünket is elvégezzük...

(1936 május 23.)

AZ ELMÚLT NAPOKBAN

nem egyszer zajos jelenetek játszódtak le a képviselőház ülésén. Közönséges személyeskedések, melyek természetesen nagy érdeklődést váltottak ki. Nem egyszer a komoly tárgyalásoknál 8—10 képviselő unatkozik, ezek a legutóbbi személyeskedések azonban fokozták az érdeklődést a tisztelt ház tárgyalásai iránt. Hát bizony nem nagyon tetszettek nekünk ezek a dolgok, de aztán végleg elszomorodtunk, amikor néhány nap múlva bíróság elé került egy személy, akivel egyes képviselő urak közelebbi összeköttetésben voltak, s akiről kiderült, hogy közönséges tolvaj . . .

A napokban meg azt olvastam egy lapban, hogy egy képviselő így enyelgett a keresztény és nemzeti alap nevében nagy szeretettel egy másik képviselő-társával: A maga szemét pénzért kilőném.

Nem folytatjuk..., hanem azt jegyezzük meg, hogy valamikor régen mibélénk bizonyos respektáló tiszteletet neveltek az országgyűlés tagjai iránt. Mi szeretnénk ezt az érzésünket sértetlenül a sírba vinni. Szeretnénk, ha nem rombolnának egyes képviselő urak meglevő nemes érzéseket, ha már újakat nem is tudnak ébreszteni...

(1936 május 30.)

A DEBRECENI TÖRVÉNYSZÉK

a napokban egy nálunk maradt orosz fogoly ügyében hozott ítéletet. A neve nem is fontos. A fontos az, hogy a magyar nemzetre sértő kijelentéseket tett, s ezért el kellett ítélni.

Szerintünk ezzel a dolog nincs befejezve, még akkor sem, ha az ítélet jogerős, s a muszka eleget tesz a büntetésnek. Ettől függetlenül azonnal útilaput kell kötni a talpára. Ha olyan vakmerő, hogy becsmérelni meri azt a nemzetet, amely hazát adott neki, finoman szólva, ki kell innen rúgni. Menjen bolsevista hazájába. Ne egye itt el egy ilyen fráter egy magyar munkás elől se a kenyeret. Okulhattunk már épen eleget, hogy mit várhatunk e hazánkba bekuncsorgóktól. Közele példát előttünk a délvidéki szerbek, az erdélyi oláhok és szászok perfid magatartása, mellyel előidézői lettek országunk megcsonkításának.

Ezen a földön nem kaphat mindennapi kenyeret az, akinek csak arra jó ez a haza, hogy a hasát tömje annak drága terményeivel ...

(1936 június 13.)

VIZSGA ELLEN SZÓLALUNK FEL

a vizsgák idején. Tehetnénk ezt általánosságban, iskolai viszonylatban is, azonban az iskolai vizsga kérdése pedagógiai kérdés, mely szaklapba való. Itt már azért sem foglalkozunk vele, mert még a szakemberek előtt is túlon-túl megvitatott és letárgyalt kérdés.

Más vizsgáról írunk, arról a csodabogárról, amelyről az elmúlt napokban állandóan olvastunk egyes debreceni lapokban: t. i. az óvodai vizsgákról. Mert az óvodák körében annyira fokozódott a kificamodás, az eltévelyedés, hogy már egyenesen vizsgát hirdetnek, mint az iskolák. Leszögezhetjük, hogy ezzel a vizsgahirdetéssel az óvoda vezetője vizsgázik le. Kiállítja magáról a legszánalmasabb szegénységi bizonyítványt. Közhírré teszi, hogy halvány sejtelve sincsen hivatása lényegéről, fogalma sincsen arról, hogy mi a kisdedóvó rendeltetése. Nem ismeri annak történelmi múltját sem, azt a célkitűzést, mely ezt a nemes gyermekvédelmi intézményt egy századdal ezelőtt hazánkban is életrehívta.

Vizsgát hirdet — tanítás eredményéről akar beszámolni egy olyan intézmény keretében, melynek nem hivatása a tanítás. Tehát elárulja, hogy ő tanított, holott azt senki nem kívánta tőle, nem is tette kötelességévé. Annál kevésbbé nem, mert az óvoda vezetője a tanításhoz nem is ért, hiszen tanításra soha kiképzést és képesítést nem nyert. Ha mégis tanít, csak kontárkodik. S a legszomorúbb az egész dologban, hogy gyötri azt a gyermeki lelket, melyet védelmezni kellene. Testi erejét fogyasztja a szegény 3—5 éves emberkének a nem neki való munkával ahelyett, hogy óvna azt és segítené a további fejlődéshez.

A helyzetben csak az a vigasztaló, hogy már nem sokáig

folytatják az óvodák az ilyen hivatásellenes működésüket. Ütött végórájuk. Megsokallotta már vizsgáztató tevékenységüket maga a hatóság is. Már kész a törvény, mely kivette az óvóintézeteket a közoktatásügyi minisztérium hatásköréből, s a belügyminisztérium alá helyezte azokat, hogy azzá legyenek ismét, amiért létesültek: gyermekvédelmi intézményekké.

(1936 június 27.)

MÉG A BÍRÓI ÍTÉLETET IS

megkritizáljuk, ha úgy érezzük, hogy van sebezhető pontja. Ilyen kritika alá kívánkozik az Országos Földbirtokrendező Biróságnak az az ítélete, melyet a kiosztott házhelyek árának leszállítása ügyében hozott. Mi úgy látjuk, hogy kócos ez az ítélet, s van rajta egy kis fésülni való. Hát simítunk rajta egy keveset.

Nagyon bölcsen ítélkezett a bíróság akkor, mikor a házhelyek árát leszállította, azonban annál inkább kifogásolható az ítéletnek az a része, mely csak azoknak szállította le a házhely árát, akik azt még nem fizették ki. Aki már kifizette, az nem kap egy árva dénár leszállítást sem. Hát kérjük, hogy szolgálja-e ez az ítélet a fizetési készség fokozását? Aki kapart, gürcölt, hogy eleget tehessen fizetési kötelezettségének, s fizetett is, öt-hat éve kifizette a házhely árát, az nem kap kedvezményt, hanem aki tudott volna fizetni, de nem akart — aki nem fizetett még egy vasat sem, az jutalmat kap: 30% -os engedményt ... Aki nem fizetett, mint tőkét, a saját hasznára kamatoztatta eddig a házhely árát, míg annak a polgártársnak a pénzét, aki elég jámbor volt és fizetett, már évek óta a földtulajdonos kamatoztatja. Ez többet fizet tőkében, hasznot ad a földtulajdonosoknak kamatban is, mégsem kap semmi engedményt.

Mi az elemi iskola első osztályától elkezdve azt láttuk, hogy a jó gyermeket szokták megjutalmazni, aki eleget tesz a kiadott parancsnak, s nem a rossz nebulókat, aki nem teljesíti az elébe adott szabályt. Itt az ellenkező történt, mert a rosszfizetőt ajándékozták meg, aki a kiadott fizetési rendeletre rá sem hederített. Hát lehet, hogy ez az ítélet — ítélet, de valószínű, hogy a jövőben többen leszünk, akik nem fogunk nagyon sietni a fizetéssel, mert számíthatunk ime reá, hogy a nemfizetésből hasznunk lesz...

(1936 július 4.)

KÉT IDŐKÖZI VÁLASZTÁS

hullámai izgatják az újságokat, kánikulai eseményhiány lévén. Az ellenzéki sajtó támad, vádol, a kormány sajtó természetesen cáfol, s erre is, arra is rámegey a lapból naponként egy-két, ha nem több hasáb.

Így aztán van naponként szenzáció. Lehet fő- és alcímeket adni, amennyit épen akarnak. Adnak is. Senki sem mondhatja, hogy hiány volna a hangzatos címekben. A közleményt magát el sem kell olvasni, már a címből megtudhat az ember mindent, még azt is, hogy vájjon egyáltalában érdemes-e elolvasni a közleményt, mert bizony nem egyszer a cím maga dokumentálja, hogy a közlemény csak a kánikula szüleménye lehet.

Szinte fáj az embernek a lelke, mikor látja az ilyen újságokat, ha látja, hogy milyen színvonalvesztett lett az az újság-irodalom, amelynek egy Kossuth Lajos, egy Kemény Zsigmond voltak valamikor a munkásai...

(1936 július 11.)

NAGY A FELHÁBORODÁS,

mert egy abesszíniai törzs megtámadott és lemészárolt egy olasz repülőrajt, mely magas rangú olasz tisztekből állott.

Mi a felháborodás helyett ezt egészen természetesnek tartjuk.

Azok az állítólagos vad abesszinek hazájukat védelmezik, szabadságukért, függetlenségükért harcolnak, ha mindjárt reménytelenül is. Vagy csak nekünk van jogunk független életet élni? Csak az európai embernek van joga a szabadsághoz? Talán mi nem ugyanazt tennénk azzal, aki reánk tör, mint amit az abesszinek tettek?

Mi azt gondoljuk, hogy az a felháborodás, mely a világ-sajtón átöröklött az eset kapcsán, nem épen igazságos. Azok az abesszinek nem annyira vadak, mint inkább hazájuk szabadságáért küzdő hősök ...

(1936 július 11.)

MOST MÁR

Magyarországot és Ausztriát veszi a szovjet munkába, hogy megvesse lábát Közép-Európában is, minek utána Francia- és Spanyolországban már megfelelő sikert ért el a vörös mozgalom. Ezt írja bécsi jelentés után a fasiszta Róma tekintélyes lapja, a Tribuna. Erre a híradásra csak annyit felelhet minden tisztességes magyar ember, hogy egyszer volt Budán kutyavásár...

Igen, mert egyszer már a vörös kutyáknak is volt vására Budán, de hogy még egyszer nem lesz, azt ma már 8 millió öntudatos magyar mondja a nagy magyar rónán és a dunántúli dombokon. Egyszer meglophatták jámbor hiszékenységünket a kumbélaféle börtöntöltelékek, de másodszor ne is próbálják, mert a bőrük megy rá.

1919-nek nemcsak az emléke él, hanem tapasztalatainkat sem felejtettük még el és nem is fogjuk soha. Éber szemmel vigyáz az államhatalom azoknak a vörös pribékeknek a munkájára, akik távolból igyekeznek bacillus küldeményükkel fertőzni a magyar levegőt, de a nemzeti érzésű társadalom is szemmel tartja azokat a köztünk lapuló fullajtárokat is, akik titkon remélik napjuk felvirradását. Úgy amaz, mint ez elég erős lesz a jövőben ahhoz, hogy idejében a nyakára hágjon a vörös pocsolya férgeinek, s azokat irgalmatlanul eltapossa.

És el is fogja taposni...

(1936 július 25.)

AHOL A DUCE NYARAL.

Riccione la Perla verde deli Adriatico — írja a fürdőigazgatóság szállóigévé vált jelmondata, s mi, akik már láttuk a természet e remek adományát, meggyőződéssel ismételhjük magyarul: Riccione az Adria zöldgyöngye. Költő színes szavaival is alig lehetne az Adria e remek részletét hűen leírni, talán csak ihletett festő mesteri ecsetje tudna megközelítőleg visszaadni az idegent teljesen lenyűgöző szépségeit a tenger-tükör ékkőszerű ragyogásának.

E minden elképzelést felülmúló természeti adottsághoz járul az a nem mindennapi esemény, hogy itt van köztünk a világnak ma kétségkívül legelső egyénisége: Mussolini, az új olasz dicsőség és hatalom megteremtője. Személye, életmódja, lakása egyaránt a közérdeklődés tárgya, pedig az igazi nagy embereket jellemző egyszerűségben éli itt életét. Mint a többi nyaraló vendég.

Lakása nem az előkelő tengerparti épületsoron van, nem is Riccione lüktető életet élő főutcáján, ellenkezőleg, egy mellékutcában, az egyszerű polgári házak között. Majdnem szomszédok vagyunk. Háza a mi szállodánkhoz, a Hotel Lidohoz ötödik épület, de mi az utcasarkon lakunk, ő benn az utcában. Háza a rendes utcasorba épült, egyszerű, egyemeletes épület, villaszerű külsőt csak némileg kölcsönöz neki a bejárati oldalon lévő alacsony, bástyaszerűen kiépített toronyka. A ház fala az utca felől vadszőlővel van felfuttatva, s csak négy ablak marad szabadon a dúsan zöldelő folyondártól. Az udvari részen egy napi tartózkodásra szolgáló terraszt nyúlik ki az épületből. A teleknek az épület által el nem foglalt utcai részén egyszerű vasrácsos kerítés van szintén befuttatva, de azért be lehet látni a tágas kertbe, melyet fenyők árnyékolnak be, s virágzó rózsaszínű oleanderfák a díszei. Itt éli boldog családi körben egyszerű nyári életét a Duce, a világ mai legnagyobb embere. A kertbe benézve épen 8—10 éves fiát látjuk, amint az egyszerű faállványos hinta egyikén hintázik.

A ház körül egyébként semmi mozgás, semmi forgalom.

Közönséges utcai élet folyik a kis mellékutcában, mely egyébként III. Viktor Emánuel nevét viseli, a házsám pedig 19. Itt nyaral a Duce talán épen úgy ingújra vetkőzve, mint az a titkos rendőr, aki a lakás előtt üldögél egy fürdőingben, s egy fehér nyári nadrágban hajdonfővel. Délután 3—4 óra között épen úgy lemegy a tengerpartra a Duce fürödni, mint a többi fürdővendég, fürödni az Adria zöld gyöngyének hullámaiban, abban az Adriában, melynek partjain ő tette tiszteltté és tekintéllyé az olasz nevet...

(1936 augusztus 22.)

A MULTHETI VÁRMEGYEI KISGYŰLÉS!

csak úgy tudták megtartani, hogy az alispán a vármegye autóját küldte a tagok után, hogy meglegyen a határozatképesség. Hasonló eset itthon nálunk is előfordult már, s ez indokoltá teszi, hogy némi megjegyzést fűzzünk hozzá, még akkor is, ha kissé kesernyés lesz is az íze.

Nem lehet vitás senki előtt, hogy minden hivatal, minden tisztség, minden megbízatás kötelességekkel jár, sőt sokszor kellemetlen vagy terhes kötelességekkel. Aki a tisztséget vállalja, sőt nem egy esetben keresi, vagy épen kierőszakolja, annak vállalni kell a kötelességeket is. A tisztségek rendesen tet-szenek, kapósak. Egy-egy választásnál annyi a nyílt és titkos jelölt, hogy csak úgy fő a feje a jelölő bizottságoknak a kiválasztás miatt. Mikor aztán túlvagyunk a választáson, a kötelességekről már hamarabb elfelejtkeznek, s a gyűlésen való megjelenés vagy az azon végig való kitartás már nem épen kelle-mes sokak részére.

Ez bizony nem jól van így. Ellenben jó lenne, ha mindenki csak annyi köztisztséget vállalna magára, amennyinek meg is tud felelni, de annak aztán, amit elvállal, tenne is eleget. Mert a tisztség betöltőjétől minden megbízó joggal elvárja a munka végzését, azét a munkáét, melyet önként vett magára, melynek végzésére önként kötelezte magát. Ha pedig terhes a munka, ha nem ér rá azt valaki végezni, le kell mondani róla; egészen bizonyos, hogy nem marad a tisztség gazda nélkül...

(1936 október 3.)

VOLT EGYSZER, VOLT ...

Folyt a tinta... Hasábos cikkek jelentek meg a lapban egy közeli város ismert nevű családjával kapcsolatosan. Minden napra jutott nem egy kávéskanállal, hanem egy egész cseberrel is a betűáradatból.

De az idő múltával más is történt... Az újság, a hírlapíró bíróság elé került a pazar terjedelmű cikkekért, és kirótták az írói tiszteletdíjat is csekély 14 napi fogházban. Ezt azonban a másik újságból tudjuk, mert az érdekelt most hallgat, mint az a bizonyos dinnye a fűben. Nincs egy szava sem az esetről...

Bizony jöhetne már az a sokszor emlegetett sajtótörvény! Hátha lenne benne valami az ilyen esetekre is...

(1936 október 3.)

HAJDÚSÁGI MÚZEUM.

Több, mint egy évtizede hívtam életre a Városi Múzeumot, mely, ha állandó hely hiányában anyagában még elrendezve nincsen is, a közönség megértő támogatása folytán már annyi és olyan értékes anyaggal rendelkezik, hogy az állandó elhelyezésre s természetesen az ezzel együttjáró megnyitásra rászolgált. E múzeumi gyűjtésnek célja a város történelmére és néprajzára vonatkozó anyag megmentése volt ugyan, azonban már akkor hirdettem, s későbbben is ébren tartottam azt a gondolatot, hogy a legnagyobb hajdúváros e gyűjteményének Hajdúsági Múzeumká kell kiszélesedni, s ez által leróni a kegyelet és hála adóját hajdú őseinkkel szemben, s pótolni azt a mulasztást, amely e téren kétségtelenül fennáll.

Mikor Városi Múzeumunk fennállásának tizedik évéhez érkezett el, annak állandó elhelyezése és a nagyközönség részére való megnyitása végett a város polgármesteri hivatalához előterjesztést tettem, a múzeum elhelyezési tervénél is olyan javaslatot terjesztettem elő, amely már túlment a városi kereteken, s a Hajdúság egész történelmére kiterjeszkedett; a tervzetben ugyanis egy szobát a Bocskayra, egyet pedig az egész Hajdúságra vonatkozó emlékek elhelyezésére jelöltem ki, s a többi helyiség szolgált volna csak a helyi vonatkozású tárgyak elhelyezésére. E tervzet tehát a helyi kereteken túlhaladva, már fővonásaiban a Hajdúsági Múzeum magját foglalta magában.

A mi múzeumi gyűjtésünk megindítása hatással volt a szomszédos testvér hajdúvárosokra is. Hajdúszoboszló és Hajdúnánás az utóbbi időkben szintén mozgalmat indított, hogy a saját hajdú és városi emlékeit, régiségeit egy helyi múzeumba gyűjtse össze, s ezáltal azokat részint megmentse az elpusztulástól, részint pedig azok felemelő és nevelő hatását biztosítsa a jelen és jövő nemzedék részére is. E mozgalmak megindítói is érezték, hogy a múlttal szemben kötelességeik vannak. De érezte ezt még más testület is. A debreceni hajdúezred parancsnoksága is gyűjtést kezdett a Bocskayra és a Hajdúságra vo-

natkozó emlékek terén, s abból múzeumi szobát rendezett be kaszárnyájában, hogy ezáltal legénységére tanító és nevelő hatást gyakoroljon.

Megállapíthatjuk e tényekből, hogy szinte általános az óhaj és a törekvés a Hajdúság emlékeinek összegyűjtésére, de bizonyos az is, hogy e szeparatistikus mozgalmak nemcsak nem eredményezték eddig, de egymagukban különállóan nehezen is fogják eredményezni annak a múzeumnak a létrehozását, amely joggal viselhetné a Hajdúsági Múzeum nevét. Nemcsak nem eredményezték ezt, de még különleges helyi céljaik megvalósításához sem tudták megtenni a pozitív lépéseket. Mint megszervezett múzeum, habár megfelelő elhelyezés nélkül, csak a mi Városi Múzeumunk szerepel tehát e téren ezidőszerint. Ez az előlállás egyik ok arra, hogy a nemcsak provinciális, hanem nemzeti szempontból is nagy értéket képviselő Hajdúsági Múzeumot városunkban kell megszervezni annál inkább, mert második és további okul szolgál erre ama körülmény is, hogy városunk volt a Hajdúkerület székhelye, s mint a legnagyobb hajdúváros is, elsősorban jöhet figyelembe. Városunknak egyébként is maga iránt tartozó kötelessége, hogy jövő életében már idegenforgalmi szempontból is visszaszerezze magának a Hajdúság életében azt a helyet, amelyet hivatalosan 1876-ban elvettek tőle, hogy ő legyen a Hajdúság feje, vezető városa.

A hajdúemlékek szétszóródva az egyes városokban nem maradhatnak, azoknak egy Hajdúsági Múzeumban való központi elhelyezése elengedhetetlen, s ha egészen bizonyos is, hogy a fontosabb emlékektől az egyes városok nehezen vagy épen nem akarnak megválni, azokat birtokukból vonakodnak is kiadni, lassanként az idők mégis odaérlelnék a dolgokat, amikor a ma még hihetetlennek látszó dolgok is valóra lennének válthatók, s ezzel olyan értékekben lenne gazdag a Hajdúsági Múzeum, amely országos érdeklődés központjába állítaná városunkat. E megfelelő keretek közé állított Hajdúsági Múzeum még az ország legelső múzeumával szemben is joggal igényelhetné Bocskay koronájának itt való elhelyezését is, amely ezidőszerint ugyan még Bécsben van, de amelyhez való jogun-

kat bejelentettük, s melyet nemzetünknek meg is kell kapni. Magának ez egy értéknek nálunk való elhelyezése fel nem bcsülhető hírességet és forgalmat biztosítana városunknak.

E Hajdúsági Múzeum helyéül legtermészetesebben ajánlkozik a Kerületház épülete, mely történelmi múltjával maga is hozzájárulna a múzeum értékességének és érdekességének fokozásához. E szép épület első emelete a szükséghez képest való fokozatos kiürítés után nemesen felelne meg rendeltetésének.

A Hajdúsági Múzeumban összegyűjtve a hat hajdúváros történelmi múltjára és néprajzára vonatkozó emlékek, az egész Bocskay és a Hajdúság történelmére vonatkozó teljes történelmi és irodalmi anyag, azok olyan értéket képviselnének, amelyek országos viszonylatban is nagy kincsként tekintetnének. Emellett ez a múzeum állandó kapcsolatot létesítene a hat hajdúváros között, felhíváná a régi összetartozandóság érzését, amely a Hajdúkerület megszűnte óta állandóan lazul, s amely csak napjainkban kezd ismét ébredezni a szintén városunk által kezdeményezett Hajdúhét keretében való találkozás által. A Hajdúsági Múzeum és a Hajdúhét szinte szerves kapcsolatba hozhatók egymással az által, ha a Hajdúhét kiállítási anyagából a jövő számára e Hajdúsági Múzeumban — ha csak letétül is — elraktározzuk és megőrizzük azokat a tárgyakat, amelyek a jövő szempontjából is értékkel bírnak.

Ami áldozatot kívánna a Hajdúsági Múzeum a várostól, azért bő ellenértékül szolgálna az a nagy erkölcsi, sőt anyagi siker, mely ez intézmény meglétével együttjárna, s amelyet annak anyaga biztosítana. Ehhez járulna az idegenforgalomból származó haszon, mert kétségtelen, hogy egy ilyen értékes kultúr intézmény meglétele nemcsak a közeli környék, hanem az ország távolabbi iskoláinak kiránduló csoportjait is vonzaná, sőt lehetne számítani az általános hazai, sőt külföldi kirándulók és utazók látogatására is. Nevezetessége lenne ez intézmény városunknak, mely növelné hírét, nevét ismertté tenné, s ezeknek eredménye el nem maradna anyagi tekintetben sem.

(1936 december 12.)

A POSTAVEZÉRIGAZGATÓSÁG

a napokban pénzbírsággal sújtott egy vidéki postakiadót, mert kineveztetése érdekében protekciót vett igénybe.

Szegény kis vidéki postáslány, őszintén sajnálunk Téged, Sajnálunk, mert a Te szegénységeden, a Te hátadon csattan az ostor. Pedig Neked kenyér kellett, talán vastagabb téli ruha, avagy talán nem is magadnak, hanem épen özvegy édesanyádnak, akinek Te vagy egyedül támasza, akinek nincs semmije rajtad kívül, s a Te havi 15—20 pengős fizetéseden kívül. Te kedves kis Klára — ki tudja, mennyi hasztalan kísérlet után — protekció után néztél, hogy nagyobb darab kenyered legyen. Aztán megbüntettek érte ... Sajnálunk, őszinte szívből. Együtt-érzésünk Veled van. De ne hidd, hogy azért, mert mi talán a protekció barátai volnánk. Nem, azt mi lenézzük. A résztvétünk mégis a Tied, mert Te postás vagy, s ott dolgozni kell, ha előre akar jutni valaki. Látod, más pályán nem mindig van az így. Másutt lehet tessék-lássék munkát végezni, s képviselői, főispáni és egyéb protekciókkal lehet nemcsak kinevezést kapni, hanem magas fizetési osztályokba jutni még akkor is, ha az a pénz nem kenyérre kell, hanem az selyemtoalettekre vagy nyári fürdőzésekre megy el, ha abból nem özvegy édesanyát tartanak el, hanem brilliánst, vagy épen gépkocsit vásárolnak is...

Szegény Klára, minek kellett neked éppen postásnak menni, miért nem más pályát választottál, ahol nem bírságotlák a protegálást? Mert hidd el, van ilyen pálya is...

(1937 január 2.)

AZ ORSZÁGOS TÁRSADALOMBIZTOSÍTÓ INTÉZET

egy tisztviselője rekordot alkotott a tisztviselői túlbuzgóság tereén. Ez a tisztviselő nem kevesebb vakmerőséggel, mint az OTI-ra vonatkozó törvény nem ismerésével közel 500 pengőről szóló fizetési meghagyást bocsátott ki egy vidéki pénzügyintézet ellen azért, mert annak igazgatósági tagjai 200 pengő tiszteletdíjat kapnak, s melyet az ügybuzgó tisztviselőcske bájos volt alkalmazotti fizetésnek minősíteni.

Egy eset ismét ama sok közül, amikor a tisztviselő pápább akar lenni a pápánál, amikor még a komolytalanság határát súroló módon is érdemeket akar szerezni felettesei előtt magának. Hogy egy ifjú titán ilyesmire gondol, az ellen, ha csak a saját személyéről volna szó, semmi kifogásunk nem lenne. De annál több van akkor, mikor az mások bőrére megy. Biztosak vagyunk ugyan benne, hogy Kamcsatkában sem talál a tisztviselő úr olyan hatóságot, mely az ő megállapítását jogerőssé tegye, azonban eljárása mégis kellemetlenséget okoz: zaklatás az, és pedig azzal az adófizetővel szemben, aki neki kenyeret ad. Az ilyen zaklatást azért nemcsak nem szabad érdemnek tudni be a tisztviselő részéről, ellenkezőleg, súlyos hibának kell azt minősíteni, melyet azzal a közönséggel szemben követ el, melynek érdekeit ő a törvény keretein belül szolgálni, sőt védeni tartozik.

Szükség volna azért, égető szükség arra a törvényre vagy rendeletre, mely a közönséget megvédené a túlbuzgó tisztviselők ilyen zaklatásaitól. Mert a közönség bőrére menő túlbuzgóság szerintünk épen olyan hiba, mint a kötelesség elhanyagolása. A tisztviselőknek sem egyik, sem másik túlzásba nem szabad esniök.

(1937 január 16.)

SZOLGÁLJA MINDENKI HŰSÉGGEL

a hazát azon a helyen, ahova a sors állította. E szavakat mondta legutóbb a legelső magyar ember az egyetemi hallgatók ünnepélyén.

Lerögzítjük e szavakat lapunkban is, hogy olvassák azokat e város falai között is mennél többen. Olvassák és gondolkozzanak felette. Főként pedig e mondat bölcs igazságánál vizsgálják meg mennél többen magukat. És tartsanak ítéletet is maguk felett. Ehhez pedig vizsgálják meg, hogy vájjon azon a helyen forgolódnak-e, ahol képességük szerint valóban helyük van. Vizsgálják meg, hogy nem hagyták-e el azt a helyet, ahol sorsuk rendelése szerint munkájukkal szolgálni tudják nemzetüket, s nem mentek-e olyan térre, ahol viszont csak kontárok, s mint ilyenek, hasznos szolgálatára nem is lehetnek a köznek, a hazának. Vizsgálja meg mindenki, hogy nem szolgálná-e inkább úgy a saját, mint a haza érdekeit, ha megmaradna és buzgón forgolódnék a sors által részére kijelölt foglalkozás körében, mint az, ha csalóka lidércfény után menve, olyan rá nézve idegen területre lép, melyen való eredményes járásra s megállásra a sors neki sem hivatást nem adott, sem nem szerezte meg hozzá maga sem a szükséges ismereteket.

Azt gondoljuk, hogy komoly vizsgálattartás és tárgyilagos ítélet értékes eredményekre vezetne sokaknál... és pedig úgy a saját érdekükben, mint a köznek is nagy javára.

(1937 március 27.)

LELEPLEZTE MAGÁT A LEGITIMIZMUS.

Számtalanszor leszögeztük azt az igazságot, hogy a man színmagyarságnak egész érzésvilága tiltakozik az ellen, hogy a Habsburgok még egyszer ez ország trónjára jussanak. Rámuttertünk, hogy a legitimizmus csak az udvari kegyekért áhítózóknak kell, s ez indoktól vezetettve kinlódnak a magyar közéletben a legitimizmus hirdetésével. A legitimista gondolat nálunk nem országos gondolat, nem a nemzeti vágy és óhaj kifejezője, hanem tisztán egyéni, családi vagy osztályérdektől hajtott, fűtött mozgalom.

Ez a mozgalom azonban — meg kell vallani — egy igen ügyes trükkel dolgozott eddig, olyannal, amellyel megszedített még tisztán gondolkozó koponyákat is. Ez a trükk az volt, hogy nagy hangon hirdette, miszerint a legitimizmus és a revízió kapcsolatos fogalmak. Elválaszthatatlanok egymástól. Hirdették, hogy a legitimizmus hozza a revíziót. A Habsburg-ivadék trónra lépése visszahozza az ország elvesztett területeit. Hirdették, hogy azért félnek a legitimizmustól és azért ellenzik azt az oláhok, csehek és a többi országrablók, mert az egyben jeé lertené az elcsatolt területek visszaadását is. E kortesfogásnak sokan felültek. Sok magyar ember is mondta ennek folytán: nem lehet az a legitimizmus olyan rossz nekünk, ha ellenségeink annyira ellenzik azt.

Mi sohasem vettük a legitimisták ezt a kortesszólamát komolyan, amint hogy nem vagyunk meghatva attól a nagy szeretettől sem, amelyet a most nemzeti színű Habsburgok mutogatnak szinte tüntetőleg velünk szemben, amikor kegyeskednek ünnepélyeinket, egyesületeinket megtisztelni olyan részvételekkel és megjelenésekkel, amelyekben a múltban sohasem volt részünk.

És hogy nekünk volt igazunk, amikor nem hittünk a legitimizmus és a revízió kapcsolatában, azt most kétségtelenül igazolja a legitimizmus egyik vezérének, Makray Lajos orsz. gyűl. képviselőnek az a cikke, melyet egy francia lapba írt a legitimizmusról. A derék Habsburg-imádó pap e cikkben lelep-

lezte a legitimizmust. Franciaországban őszintén beszélt, azt hívéen, hogy annak híre nem kerül el hozzánk. De elkerült, s megtudtuk, hogy Makray képviselő úr Franciaországban azt hirdette, hogy a Habsburgok visszatérésének nincsen semmi akadálya. Azt nem ellenzik sem a szerbek, sem az oláhok, sem a csehek. Csak akkor elleneznék — mondja ő —, ha azzal a revízió is vele járna. Már pedig — és itt szó szerint idézzük Makray urat — a restauráció és a revízió két külön álló dolog, melyet csak azok hoznak junktimba (kapcsolatba), akik a restaurációt mindenáron el akarják gáncsolni.

No magyar testvérem, hát ez aztán őszinte, nyílt beszéd! Ezt nem magyarázhatod még szántsándékkal sem másként, mint ahogyan ezt leírták. Igen, mert ez nemcsak szóbeszéd, ezt Makray úr papírra leírta, mint a magyar legitimizmus véleményét, felfogását. Ebből megláthatod tehát trianoni magyar testvérem, hogy a legitimista politikusoknak és grófoknak különálló dolog a revízió, nekik az nem fontos, nekik csak a Habsburg-király kell. Nagymagyarország dolga pedig más lapra tartozik. Az különálló dolog. Másodrendű. Mert első a restauráció. A Habsburgok beköltöztetése a budai királyi palotába, amely a múltban állandóan kongott az ürességtől, mert akkor a királyi palotát sem látogatták annyit a Habsburgok, mint ma egyes apró-cseprő társadalmi összejövetelt. Makray úr nyilatkozata után láthatjuk, hogy a legitimizmus oroszlán bőre mit akar, hogy az alatt csak a húsos fazék van, mely mellé már olyan nagyon szeretnének letelepedni a legitimista politikai szószólói.

S megértjük őket, ők a múltban is kaptak abból a tálba! egy-egy szárnyat és combocskát, mint a jó gyermek a papájától. De kapott-e ezzel szemben a magyar nemzet is onnan valamit? Legyünk tárgyilagosaak: kapott. Kapott eperjesi és pozsonyi vértörvényszéket, Karaffákat és Kollonicsokat. Kapott a gályarabok számára nápolyi gályákat, Rákóczi, Thököly és Zrínyi Ilona részére Rodostót és Iszmidet, az egri hős Dobó István részére kapott börtönt, Bocskay István részére kapta a Kátai lassan ölő mérgét. Kapta Haynaut, az aradi vár sáncát,

és bitófáit a tizenhárom honvédtábornoknak. Kapta Turint Kossuth Lajosnak, Olmütz Kufstein börtöneit a Tompa Mihályoknak és a Sülye Gáboroknak, az erdőkben és a tanyákon való bujdosást az Arany Jánosoknak és a Jókai Móroknak. Ezeket és a szinte felsorolhatatlan hasonló kegyességeket kapta a magyarság a múltban a Habsburgoktól, most pedig a legitimisták gazdag ajándékeként kapná vissza magát a Habsburg-királyt és pedig Nagymagyarország nélkül, mert az különálló dolog őszerintiük.

Leleplezte magát a legitimizmus. Aki még ezek után sem lát tisztán, hát annak épen úgy hiába beszél az ember, mint ahogyan hiába mondjuk a vaknak, hogy megvirradt...

(1937 április 3.)

SOKSZOR LEHET HALLANI

az újságírói gyors munkáról, mely hibákat követ el, sőt lehet látni súlyos felületességet is eleget a lapokban, melyet nem egyszer még a laikus olvasó is megütközve vesz észre. E hibától még neves szerkesztők sem mentesek mindenkor, különösen, ha egyoldalú értesítések alapján írnak.

Mindezekre többé-kevésbé kerül mentség is, melyeket legalább részben el is lehet fogadni. Nem bocsátható azonban meg az olyan újságírói munka, mely már a köteles gondosság hiányát, vagy épen a tájékozatlanság biztos ismérveit tünteti fel. Ezért tesszük szóvá a múlt hétvégi debreceni lapok egy közleményét, melyben megírták, hogy a debreceni kollégium birtokot vásárolt a hajdúmegyei Nagyhegyes község határában. Valójában ugyan nem írták ezt a lapok, hanem kivágták egy fővárosi közgazdasági lapból (a helyi eseményről ágy lát-szik, hogy a fővárosi lapból értesültek!), amely elsősorban reggéli Nagyhegyes hajdúmegyei községről. Ennek a fővárosi lapnak elnézzük a hibáját, azt azonban elvárnánk a debreceni lapoktól, hogy geográfiai ismeretük kiterjedjen, ha nem is arra, hogy Nagyhegyest ismerjék, de legalább arra, hogy tudják, milyen nevű községek vannak saját vármegyéjükben.

(1937 április 3.)

DEBRECENBEN EGY NŐEGYESÜLETBEN

tartott előadáson az előadó arra a megállapításra jutott előadása végén, hogy ma nincsen csúnya nő. Előzőleg elmondott szavaiból vonta le ezt a következtetést. Előző szavai ugyanis úgy hangzottak, hogy ma minden eszköz rendelkezésre áll a nőnek arra, hogy széppé tegye magát. Eltüntetheti, amit feleslegesnek tart magán. Magára szedheti, ami nincsen rajta. Ha tetszik külsőleg manipulál, ha úgy tartja kedve, hát belsőleg. Felkenhet és levakarhat. Kikészíthet emberi erővel, vagy villanymotorral. Kicibálhat nemcsak bajuszt, de szemöldököt is, sőt máshonnan is irthat, ha például olyan a lábikája, mint az őzikéé, t. i. szőrös, de viszont plántálhat is kénye-kedve szerint. Summa-summárom úgy teheti magát széppé, ahogyan épen akarja.

Ehhez mi hozzátesszük, hogy mindezeket nem is szükséges valami titokban csinálni. Teljesen idomult dolog nagyanyáink ósdi szokása szerint holmi álszeméremből behúzódni a hálószobába vagy valami toalettünkébe. Ugyan minek ilyen strapa? Séta közben az utcán, esetleg kirakatablak előtt (de erre a diszkrét megoldásra sincs feltétlenül szükség!), utazás alkalmával a vasúti kocsiban épen úgy el lehet mindezeket végezni, mint például az étteremben vagy a kávéházban. Ha vendégségben vagy az étteremben kissé nagyobb időközökben szolgálják fel az ételeket, az egyes fogások alatt a mindig kéznél levő „retikülből” szépen előkerülhet a kence-fence, s pótolhatni azt, ami véletlenül lemaradt az előzetes kikészítésnél, vagy amit már levittek az előző fogás falat ai az „eperajkáról” ...

Csak azon csodálkozunk, hogy a férfiaknak nem jut még eszükbe ezeket a szüneteket szintén felhasználni hasonló célokra, például borotválkozásra. Hiszen a zsilet épen úgy előkerül-

hetne a mellény zsebből, mint a kézitáskából a púderos skatulya vagy a körömolló...

Miután az említett előadást így a végrehajtási utasításokkal is kiegészítettük, legyen szabad az előadóval együtt valami nekünk is, hogy ma valóban nincsen csúnya nő, — de csak addig nincs, míg az előadó által olyan ékesen bemutatott útra nem lép...

(1937 április 10.)

PISZKOS DEMAGÓGIA ...

durva mezítelen erőszak ... a fejéből hiányzanak az érvek ... frivol játék ... uszítás, izgatás, lázítás... tehetségtelen figurák ... elvetélt diktatúra lecsúszott lovagjai... nyilaskeresztes kakuktojások... a legsilányabb fickó... súlytalanság és silányság ... zupás őrmester... hajdúnak öltözhet... bolondgomba ... harminckilenc szenny irat... legnemtelenebb izgatás ... galád sajtó... kútmérgezők... aljasság... sehonnaiak... senkiháziak ... zabos tarisznyából eszik a zabot... népbolondítás ... szembeköpősdit játszik ... nyilaskeresztes sehonnaiak...

E szavak és kifejezések egy ellenzéki vezér szavai Pápáról.

Nem vitázunk, csak emlékeztetünk rá, hogy egy francia bölcs valami ilyet állapított meg egyszer: Le style c'est l'homme: a stílus az ember...

(1937 április 17.)

TARTALOMJEGYZÉK.

	Oldal
Ajánlás	3
Előszó	5
Más az élet	7
Barrikádot emelt	9
Menjetekek gyermekek	10
Külföldi tudósok	11
Megvizsgálják	12
Végre valahára	13
A magyar szabadság	14
Megharagudott rám	15
Igen nyughatatlanok	16
Benne vagyunk	18
Két névnapon voltam	19
Vége a farsangnak	20
A tanév kezdete	21
Nem a közönség	22
Budapestre csalogatja	23
Az új Törökország fővárosában	24
Ne adjuk az idegennek	26
Nem fog a feje	27
Hetvenkilenc éve	28
Megharagudott rám	29
Egy iskolában	31
Ráfizet az állam	32
Revolver, gázcsap	33
Rothermere lord	35
Az önös érdek	36
Magyar ember	38
Jártunk mi már erre	39
A jövő . . .	40
A magyar dicsőség útján	41
Jubilál egy őrtorony	42

Hosszú lesz az idén	43
Nem sikerült egy bál, . .	44
A polgári iskola	45
Azokhoz, akiknek egyáltalában van szívük	45
ínségadó lesz	47
Csak nyolcvan pengő	49
Undorító már	50
Balta/ár Dezső-Polgári Leányiskola	51
Tüzes nyelvek	52
A boldogabb jövő útja	54
Ma ötves éve	56
A basáskodó hivatalokat	58
Mikor meghalt	60
Egy 31 éves grói	62
Baj van	64
A ma közéletéből	65
Eszébe se jutott volna	66
Negyven éve	68
Rendőri segédlettel	69
A leánynevelés kérdéséhez	71
Ünnepelni nem lehetett	73
A helybeli Vöröskereszt Egylet	74
Küry Klára	75
Debrecenben	76
A kereskedelmi miniszter	77
Felakasztotta magát	78
Lányomnak mondom	81
Debrecen és Nyírbátor után	83
Október hatodika	84
Választások előtt	85
Búcsúzunk	88
Csukott autóban	89
Új típus alakult ki	90
Egy ünnepszerű teaestély	92
Mit ne felejtünk el március 15-én	93
Hisszük	94
Furcsa lopási per	97
Egy hivatalos hirdetés	98
A hősöknek	100
Az elmúlt napokban	101
A debreceni törvényszék	102
Vizsga ellen szólalunk fel	103

Még a bírói ítéletet is	105
Két időközi választás	106
Nagy a felháborodás	107
Most már	108
Ahol a Duce nyaral	109
A múlt heti vármegyei kisgyűlést	111
Volt egyszer, volt...	112
Hajdúsági Múzeum	113
A postavezérigazgatóság	116
Az Országos Társadalombiztosító	117
Szolgálja mindenki hűséggel	118
Leleplezte magát a legitimizmus	119
Sokszor lehet hallani	122
Debrecenben egy nőegyesületben	123
Piszkos demagógia	125